

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

ЖАНР ПЕЙЗАЖУ У ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ, ЯК ЗОБРАЖАЮТЬ
ГОРИ РІЗНІ ХУДОЖНИКИ? ВИКОРИСТАННЯ ТЕМУ У
ВІЗУАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПОЧАТКІВЦІВ

ТОВТ ГАБРІЄЛЛА ВІКТОРІВНА

Студентка 4-го курсу

Освітня програма 013 Початкова освіта

Спеціальність Початкова освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Кулін Агнеш Золтанівна
старший. викладач

Завідувач кафедри

Біда Олена Анатоліївна
доктор педагогічних наук професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

Кваліфікаційна робота

**ЖАНР ПЕЙЗАЖУ У ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ, ЯК ЗОБРАЖАЮТЬ
ГОРИ РІЗНІ ХУДОЖНИКИ? ВИКОРИСТАННЯ ТЕМУ У
ВІЗУАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПОЧАТКІВЦІВ**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка 4-го курсу

Товт Габрієлла Вікторівна

освітня програма 013 Початкова освіта

спеціальність Початкова освіта

Науковий керівник: **Кулін Агнеш Золтанівна**

старший викладач

Рецензент: **Тягур Василь Михайлович**

(кандидат педагогічних наук, доцент)

Берегове
2024

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**A TÁJKÉP MŰFAJA A MŰVÉSZETTÖRTÉNETBEN. A HEGYEK
ÁBRÁZOLÁSA A KÜLÖNBÖZŐ ALKOTÓK MUNKÁIBAN AZOK
FELHASZNÁLÁSA AZ ELEMISZINTŰ OSZTÁLYOSOK VIZUÁLIS
NEVELÉSÉBEN**

Szakedolgozat

Készítette: Tóth Gabriella

4. évfolyamos Tanítói

szakos hallgató

Témavezető: Kulin Ágnes

adjunktus

Recenzens: Tyahur László

(a pedagógia tudományok kandidátusa, docens)

Зміст

Вступ	6
I. Що таке пейзаж. Його історичні версії	7
I.1. Ієрархія жанрів образотворчого мистецтва.....	9
II. Пейзаж романтики.....	12
II.1 Робота різних художників на тему	13
III. Пейзажі та пейзажісти реалізму	17
IV. На пленері – імпресіоністичний пленерний живопис	20
IV.1. Надбанська школа.....	28
V. Закарпатська школа живопису	31
VI. Практична діяльність у початкових класах із ознайомлення з пейзажним жанром..	37
Резюме	45
Використана література	46
Список зображень	45
Додаток	52

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
I. Mi is az a tájkép. A műfaj történelmi színeváltozásai.....	7
I.1. A képzőművészeti műfajok hierarchiája	9
II. A romantika tájképe	12
II.1 Különböző művészek munkájának bemutatása.....	13
III. A realizmus tájképei és tájképfestői	17
IV. Ki a szabadba- Impresszionista plein air festészet	20
IV.1. Nagybányai iskola	28
V.Kárpátaljai festőiskola	31
VI. Gyakorlati tevékenység az elemi osztályokban a tájkép műfajának megismerésére	37
Összegzés	44
Felhasznált irodalom	46
Képjegyzék	48
Mellékletek	52

Bevezetés

A szakdolgozatom témája a „A tájkép műfaja a művészettörténetben. A hegyek ábrázolása hogyan jelenik meg különböző alkotók munkásságában”. A tájkép műfaja az egyik legfontosabb és legnépszerűbb műfaj a művészettörténetben. A tájkép azonban nem mindig volt olyan fontos, mint napjainkban. A tájkép ábrázolása először az ókori görög és római művészetben jelent meg, de csak, mint díszítőelem vagy háttereként. A középkorban a tájképnek még kisebb jelentősége volt, hiszen a művészet ebben az időszakban túlnyomórészt vallási témájú volt.

Ma a tájkép műfaja továbbra is nagyon népszerű, és a művészek sokféle stílusban és technikával alkotnak tájképeket. A tájképek lehetnek realiztikusak, romantikusak, impresszionista hatásúak vagy akár absztraktak is, és az ember és a természet kapcsolatának ábrázolása még mindig egy fontos téma a tájképfestészetben.

Kutatási területeket tekintve részletesen vizsgálni szeretném a tájkép fejlődését és kibontakozását. A tájkép kutatása számos területet érint, beleértve a művészettörténetet, a tájképfestészet történetét, a vizuális kultúrát és a kulturális antropológiát is.

A művészettörténet szempontjából a tájkép fejlődése és hatása más művészeti ágakra, például a portré- vagy történelmi festészetre is fontos kutatási terület. A tájképfestészet történetének tanulmányozása lehetővé teszi, hogy megértsük a művészek technikai és stilisztikai döntéseit, és megismerjük a tájkép ábrázolásának változó tendenciáit.

A romantika tájképe, a realizmus tájképei és tájképfestői valamint az impresszionista plein air festészet bemutatásán keresztül szeretném átadni a témámat. A Nagybányai iskola valamint a Kárpátaljai vonatkozások által átláthatóbbá válik a témám, valamint közelebbinek érezhetjük, mint a külföldi példákat.

A plein air módszernek számos előnye van az oktatásban is. Az egyik legfontosabb előnye, hogy lehetővé teszi a diákok számára, hogy közvetlenül kapcsolatba kerüljenek a természettel, és megtanulják megfigyelni és értékelni a körülöttük lévő környezetet. A szabadban történő művészeti alkotás segít a diákoknak, hogy megismerjék az időjárás változásait, a fény és árnyék játékát, valamint a különböző színárnyalatokat, textúrákat és formákat. Ezért is tartok fontosnak levezetni gyakorlati feladatokat elemi iskolás gyerekekkel.

A szakdolgozatom gyakorlati tevékenységének végrehajtásával sok új tapasztalatra tehetek szert, amelyet nagy valószínűséggel hasznosíthatok a további tanulmányaimban, valamint munkámban.

I. Mi is az a tájkép. A műfaj történelmi színeváltozásai

Otthon is van tájkép a falon, de miért kell egy vásznon behoznunk a kinti tájat a benti terekbe és mi ösztönzi az alkotókat arra, hogy a tájat ábrázolja. Nekem csak tejeskávévás közbeni dekoráció volt az a tavat ábrázoló festmény a falon, amelyet egy rokonunk készített.

A környezetünk ábrázolása viszont amióta világ a világ és isznak reggelente kávé az emberek az alkotótevékenység része. Már a görögök is felfigyeltek természet alkotó erejére, hiszen a görög kultúrában úgy tartották, hogy a természet a legnagyobb alkotó és minden földi alkotás, csupán annak a utánzása és a nyomába sem ér a természetnek. Ezért is a festőket és szobrászokat inkább csak kézműveseknek tekintették, és az irodalom volt a legnagyobb művészeti magaslat, és a dráma. Ez a valóság-hű ábrázolás igény jelenik meg Plinius által leírt festői versengésben:

Ez az anekdota több más Plinius-történettel együtt igen népszerű volt a reneszánsz idején. Itáliában Petrarca óta elterjedt szokás volt a humanista írók közt, hogy a csodált, kortárs festőket az antik művészekhez hasonlították, a költők különösen Giottót, Pisanellót, Jacopo Bellinit és Mantegnát dicsérték ilyen módon. A natura, a természet követése egyik fontos feltétele volt ekkor a festői tudás elismerésének, a kiváló művészminősítésnek. Plinius történetei a festői vetélkedésről szóltak, gyakran a humor forrásai lettek. Ő inspirált több anekdotát, melyekben madarak, méhek, s igen gyakran legyek szerepeltek, azok az állatok, akiket megtévesztettek a festett gyümölcsök, virágok, összetévesztették a valódi dolgokat, s azok képmásait.¹

A trompe l'oeil, azaz a "szemet megtévesztő" ábrázolás évszázadok óta lenyűgözi a művészetkedvelőket. A tökéletes illúzió megteremtése a festői mesterség legmagasabb fokának számít, és Zeuxisz és Parrhasziosz legendás vetélkedése is ezt bizonyítja.

Plinius római író beszámolója szerint Zeuxisz, a görög festőművész oly élethűen ábrázolt szőlőfürtöket, hogy madarak rászálltak a képre. Parrhasziosz, Zeuxisz vetélytársa azonban még ennél is tovább ment: egy festett függönyt ábrázolt, amely annyira valóság-hű volt, hogy Zeuxisz megpróbálta félrehúzni, hogy megnézze a mögötte lévő képet. Amikor rájött a tévedésére, elismerte a vereségét.

A történet tanulsága: A történet nem csupán a festői képességek fontosságát hangsúlyozza, hanem a művészet illúzióteremtő erejére is rávilágít. A trompe l'oeil nem csupán technikai bravúr, hanem a valóság megkérdőjelezésének és a képzelet erejének demonstrációja is.

¹ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. Plinius: Zeuxisz és Parrhasziosz vetélkedése [2.bek]

A tájképfestészet fejlődése:

A trompe l'oeil technikák alkalmazása nem korlátozódik az emberábrázolásra. A tájképfestészet története során is számos művész törekedett arra, hogy a lehető legélethűbben ábrázolja a természetet.

A hellénizmus korában a tájképfestészet dekoratív célokat szolgált. A tájakat szimbolikusan ábrázolták, gyakran mitológiai alakokkal kiegészítve. A reneszánsz idején a tájképfestészet önálló műfajjá vált. A művészek egyre nagyobb hangsúlyt fektettek a táj valóság-hű ábrázolására, és a perspektíva, a fény-árnyék hatások és a légköri jelenségek ábrázolásában is fejlődést értek el.

A 17. században Hollandiában bontakozott ki a modern értelemben vett realista tájkép. A holland tájfestők a mindennapi tájakat ábrázolták hűen, anélkül, hogy idealizálták volna azokat. A 18. században a tájképfestészetben is megjelentek a romantikus és klasszicista irányzatok. A romantikus tájképfestők a természet fenséges erejét és titokzatosságát hangsúlyozták, míg a klasszicista tájképfestők az ideális táj harmóniáját és rendezettségét ábrázolták.

A 19. században a tájképfestészet egyre sokrétűbbé vált. A plein air festészet elterjedésével a művészek a szabadban festették tájaikat, így a fény- és színhatások még élethűbben ábrázolhatók lettek. A század végén az impresszionista és posztimpresszionista művészek új látásmódot hoztak a tájképfestészetbe, és a táj színeit és formáit a benyomásuk alapján ábrázolták.

A magyar tájképfestészet a 19. században bontakozott ki igazán. A korai magyar tájképfestők, mint Baróti László és Molnár Ferenc, a holland és német tájképfestők stílusát követték. A század második felében azonban egyre önállóbbá vált a magyar tájképfestészet. Ligeti Antal, Than Mór és Mednyánszky László a magyar táj sajátos szépségét ábrázolták festményeiken. A 20. században a magyar tájképfestészet még sokszínűbbé vált.²

² dr. Szinyei Merse Anna Magyar tájképfestészet [2.bek]

I.1. A képzőművészeti műfajok hierarchiája (18 sz.)

Le Brun és XIV. Lajos

XIV. Lajos korának legfontosabb, és állami megrendelésekben leginkább bővelkedő festője Charles Le Brun volt. Mint a párizsi paloták dekorációinak mestere, igen korán a művészeti élet vezető mesterei közé emelkedett, ám karrierje akkor kezdett igazán felfelé ívelni, amikor 1658-ban Fouquet pénzügyminiszter szolgálatába lépett és megbízást kapott arra, hogy a Vaux-le-Vicomte-i kastély belső dekorációját elkészítse, amellyel magára vonta a király figyelmét. XIV. Lajos „a király első festője” (premier peintre) címmel tüntette ki, megbízta a Louvre, majd a versailles-i kastély termeinek díszítésével. Ez utóbbinak legnagyobb szabású enteriőrje a Tükörgaléria, amely a maga 73 méteres hosszúságával a kastély egész nyugati homlokzatát elfoglalja. Le Brun tervezte meg a falak árkádíves architektúráját, amelyek alá tükröket foglalt. Élénk színű márványborítás, aranyozott bronz díszítmények, antik szobrok és ezüst bútorzat adott fényes keretet az udvari szertartásokhoz. A boltozatot olajjal festett pannókkal díszítette. Le Brun előbb mitológiai köntösben Herkules, majd Apolló történetébe foglalva képzelte el az uralkodót dicsőítő képciklust, majd a király úgy döntött, saját hadi győzelmei kerüljenek bemutatásra. Az új program ennél fogva közvetlenül és sokkal nyíltabban mutatja fel Franciaország hatalmának erejét. A király antik öltözetű alakja személyesen is feltűnik a fő jelenetekben, s az istenek készen állnak szolgálatára: Mars vezeti a katonákat, Neptunus hozza az érdemrendeket, Apollón irányítja az erőd építését, Ceres táplálja a katonákat.³

Az emberiség hajnala óta az alkotás, a művészi kifejezés kíséri az embert. Olyannyira, hogy joggal nevezhetjük a művészetet az emberiséggel egyidősnek. Nem ismerünk más élőlényt, amely ilyen mértékben művészi tevékenységet folytatna: énekel, táncol, fest, versel, filmet forgat, fényképez, zenét szerez – azaz aktívan, alkotóan viszonyul a világhoz. Őseink mágikus-vallási céllal barlangrajzokat készítettek, énekeltek, táncoltak, igyekeztek megfejtetni a körülöttük lévő világot. A mai ember repertoárja szinte végtelen, rengeteg művészeti ágban alkothat, és ezek a határok időnként elmosódnak, összefonódnak, új formákat öltve.

A "művészet" szó jelentése az évszázadok során jelentősen átalakult. Az ókorban minden alkotó tevékenységet, még a tudományokat és a logikát is a művészetekhez sorolták. Később a művészet fogalma leszűkült, szorosan a szépséghez kapcsolódott. Napjainkban a művészet definíciója ismét kitágult, rengeteg tevékenységet és alkotást magába foglalva, a performansztól (ahol a művész saját testét, személyiségét és közvetlen környezetét használja fel az "élő" műalkotáshoz) egészen a művészi tárgyformálásig.

³ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. Le Brun és XIV. Lajos [1.bek]

A művészet nem csupán esztétikai élményt nyújt, hanem ennél sokkal többet is jelent. Képes megérinteni a lelkünket, elgondolkodtat, új nézőpontokat nyit, sőt, akár társadalmi változásokat is elindíthat. A művészet az emberi lét alapvető szükséglete, amelyen keresztül kifejezhetjük magunkat, megérthetjük a világot és egymást, sőt, akár formálhatjuk is a jövőt.⁴

A festészet a képzőművészet azon ága, amelyben egy sík felületre, hordozóra visznek fel különböző anyagokat, elsősorban festékeket. A leggyakrabban használt festékanyagok közé tartozik az olajfesték, a tempera, a gouache, az akvarell, de ide sorolhatók a tűzzománcok, mozaikok, üvegfestékek, sőt, akár a fonal vagy a textil is.

A festményeket témájuk alapján két fő csoportba sorolhatjuk: figuratív (ábrázoló) és nonfiguratív (nem ábrázoló) festményekre. A figuratív festményen felismerhető ábrázolt tárgyak, alakok, míg a nonfiguratív festmény absztrakt, nem ábrázol konkrét dolgokat.

A figuratív festészetben belül további műfajok is megkülönböztethetők az ábrázolás témája alapján:

- Arckép (portré): Egy személy ábrázolása, hangsúllyal az egyéni arcvonásokra és a jellemre.
- Csendélet: Mindennapi tárgyak kompozíciója, gyakran élelmiszerek, virágok vagy más dekoratív tárgyak.
- Tájkép: Természeti tájak ábrázolása, hegyekkel, erdőkkel, folyókkal, tengerrel.
- Életkép: Emberek hétköznapi tevékenységeinek ábrázolása, gyakran történelmi vagy mitológiai kontextusban.⁵

A 18. század a francia festészetben a kolorista forradalom jegyében telt. A művészek elfordultak az intellektuális művészetfelfogástól, melynek alapja a képi elbeszélés "olvasása" és a magasabb eszmények megértése volt. A hangsúly áttevődött a festmény vizuális vonzerejére. A művészek nem csupán a témát ábrázolták, hanem a színek, formák, fény-árnyék játékaival is elbűvölték a nézőket. Ez a változás a rokokó festészet érzéki ragyogásában és dekorativitásában is megmutatkozott.

A klasszikus képi elbeszélés rendje felbomlott, a műfaji hierarchia is átalakult a század második felében. Franciaországban a históriafestészet és a vallásos művészet középszerű epigonista műveket produkált, míg az igazi festői értékek az új műfajokban, a fete galante-ban, a pastorel-ban, a zsáner- és csendéletfestészetben bontakoztak ki.

Itáliában és Közép-Európában a hagyományos műfajok továbbra is fontos szerepet játszottak. Sőt, monumentális vállalkozásokra is sor került ebben az időszakban. Német és

⁴ Nemzetközi Köznevelési Portál: Művészeti ágak, műnemek, műfajok [2.bek]

⁵ Perlmutter Izsák: Korszerű jegyzetek [4.bek]

osztrák templomokat és kolostorokat hatalmas freskóciklusokkal díszítettek fel, oltárképekkel szereltek fel, míg a világi rezidenciák dekorációs feladatokkal bőven ellátták a művészeket.

A 18. század festészete tehát a színpompás forradalom jegyében telt. A művészek elfordultak az intellektuális művészetfelfogástól, és a festmény vizuális vonzerejére helyezték a hangsúlyt. Ez a változás új műfajok kibontakozásához és a hagyományos műfajok átalakulásához vezetett.⁶

⁶ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. A romantika művészete [2.bek]

II. A romantika tájképe

Mellékes, másodrendű festészeti ágnak tartották eddig a tájképfestészetet. Nem is vették igazi művészszámba azokat, akik vidéki kastélyok, parkok vagy egyéb festői látképek festésével keresték a kenyerüket. A közvélemény enyhült valamelyest a 18. század romantikus légkörében. Ekkor már több nagy művész tekintette életcéljának, hogy teljes jogú művészetté emelje a tájképfestészetet. A hagyományok e téren is segítettek és egyúttal hátráltatták az ügyet. A korszak két legnagyobb angol festője William Turner és John Constable volt.⁷

A romantika festészete

Tagadhatatlan, hogy a korszak vezető művészete a festészet, nemcsak az alkotások mennyiségét, hanem hatását, újszerűségét, sokszor művészi minőségét tekintve is. Most kezd kialakulni szerkezet és téma terén a XIX. század festészetének néhány ága (akár kedvező, akár kedvezőtlen következményekkel), de ekkor kezdődik a XX. század törekvéseinek is nem egy szála. Ez érteti meg, hogy több, sokáig bizonytalanul értékelt művészt az újabb kutatás egyre inkább előtérbe helyez, és nagyszabású kiállításokkal és ezeket kísérő-követő monográfiákkal az érdeklődés középpontjába állít.⁸

A 19. század elején két művészeti irányzat vált uralkodóvá a képzőművészetben: a tájképfestészet és a történelmi festészet. Ennek háttérében a nacionalizmus erősödése is szerepet játszott, hiszen a nemzeti múlt és történelem kultusza ekkoriban teljesedett ki.

A romantikus tájképfestészet a rokokó idill stílusából fejlődött ki, de telítődött a romantika jellegzetes motívumaival. A romantikus tájkép nem a valóságot ábrázolta, hanem a művész lelkiállapotát tükrözte a táj által kiváltott érzelmeken keresztül. Új technikai elemeket is alkalmaztak, mint a fény-árnyék játéka, a dinamikus ecsetkezelés, a kontrasztos színek. A tájképeken gyakran félelmetes tengerek, vadregényes sziklák, tomboló viharok, de csodálatos szépségű mezők és mély erdők is megjelentek, tükrözve a művész belső vívódásait és érzelmeit.

A történelmi témájú képek a nemzeti múlt nagy eseményeit, tragikus történelmi eseményeket elevenítették meg. A festők ábrázolták a háborúk hőseit és áldozatait, a látványos csatajeleneteket. Egyes művészek, mint Delacroix és Géricoult, nem egyedül a nemzetük

⁷ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 492. old]

⁸ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. A romantika művészete [2.bek]

múltjának állítottak emléket, hanem a régmúlt mítoszaira, hősi alakjaira, sőt, az újkori hősökre is fókuszáltak.⁹

II.1 Különböző művészek munkájának bemutatása

Ligeti Antal- magyar festőművész, az idealisztikus irányú tájképfestészet egyik kiváló képviselője. Szülei a kereskedői pályára szánták, de a művészet szeretete olyan erős volt benne, hogy lemondott a biztos életpálya minden kényelméről. Olaszországi tanulmányútja során Markó Károlynál tanult 1854-ben. Képein keleti utazásának motívumait és a hazai tájakat ábrázolta mestere id.

1. ábra Ligeti Antal Romantikus táj várral, 1860

Markó Károly stílusában. A Magyar Nemzeti Múzeum képtárőre volt. A Magyar Nemzeti Galériában számos képét őrzik. Hátrahagyott műveiből a Múcsarnok 1890-ben emlékkiállítást rendezett.¹⁰

Claude Lorrain tájai és Nicolas Poussin filozófiai festményei a francia klasszicizmus tetőpontját jelentik. Ritkán találunk két olyan művészt, akiknek a korabeli művészetben ekkora szerepük lenne.

2. ábra Claude Lorren: Reggel

Poussin, a mélyen gondolkodó filozófus, szigorú és magas műveltségű világban élt. Munkája minden lépését elmélet vezérelte, az akaratlan inspirációt alárendelve az analitikus

gondolkodás fegyelmének. Festményei kiegyensúlyozottak, harmonikusak, és gyakran mitológiai vagy allegorikus témákat ábrázolnak.

Claude Lorrain "Reggel" című festménye a klasszikus hagyományok ihlette, ugyanakkor mélyen költői és finom alkotás. A művész a tájképet történelmi cselekménnyel egészíti ki, Jákóbnak Lában lányaival való találkozását ábrázolva, ami Rachel iránti szerelmének kezdete. A bibliai motívum azonban csupán keret a kép igazi témájához: a természet hajnalának varázslatos hangulatához.

⁹ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. Romantika festészet [4.bek]

¹⁰ Kenyeres Ágnes: Magyar életrajzi lexikon, Ligeti Antal [72. old]

Lorrain nem a történetmesélésre összpontosít, hanem a táj szépségének bemutatására. A figurák kidolgozását itáliai kortársára, Filippo Laurira bízta. Ő maga a táj ábrázolására összpontosít, amely idillikusan békés, fenséges és lelkiismerettel teli.

A fényes és világos színek, lágy árnyalatokkal, légies hatást kölcsönöznek a tájnak. Az alakok súlytalannak tűnnek, mintha lebegnének a levegőben. Lorrain ezt a benyomást azáltal is erősíti, hogy hatalmas teret ad az égnek, és a távoli épületeket, hidat és dombokat átlátszóvá, kimondhatatlanná, de lélegzetelállító panorámává alakítja. A kép közepén lévő fák és a távoli templom oszlopai harmonikus arányokat, vonalak kecsességét és sziluettek tisztaságát adják.¹¹

Nicolas Poussin. Nicolas Poussin méltán Franciaország egyik legnagyobb festőjeként tiszteletben tartott. Abban a korban, amikor a művészek a technikai tökéletességre összpontosítottak és az olasz mesterek utáztatására törekedtek, Poussin finom művészi érzékkel fordult az ókori művészet és a természet felé.

3. ábra Nicolas Poussin: Tavasz

Munkáiban a világosság, az egyszerűség és a kifinomultság jellemzi a francia klasszicista stílust.

A rajzra helyezte a hangsúlyt, de alakjai sosem válnak absztrakttá. Színezése, ha nem is ragyogó, egységes és harmonikus. Poussin heroikus tájképfestészet megalapítójának is számít. Festményein a szigorú formaérzék, a természet mély ismerete, a nagyszerű hangulat és a légtávlat tökéletessége ötvöződik.¹²

Joseph Mallord William Turner angol romantikus festő volt, úttörő szerepet játszott a 19. századi modern festészet irányzatainak kialakításában. Művészete hatással volt a barbizoni iskolára és az impresszionistákra is.

4. ábra William Turner, A Lordok és Alsóházak felgyújtása, 1834 (olaj, vászon)

Turner az angol romantika egyik utolsó nagy alakja volt. Varázslatos akvarell tájképei, amelyeket plein air stílusban festett, már a realizmus előfutárának számítanak. Fiatalon elismerést szerzett, és életét a művészetnek szentelte. Pályafutása sikeresebb volt, mint sok más kortársáé, bár művészi stílusa nem volt konvencionális.

¹¹ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008. Claude Lorren [1,2,3 bek.]

¹² Richard Verdi: Nicolas-Poussin élete, Britannika [1.bek]

Korának krónikása volt, az ő kora pedig az ipariforradalom volt. Aligha meglepő, hogy Turnert minden érdekelte, ami körülötte zajlott egy olyan korszakban, amikor annyi minden történt.

Ivan Konsztantyinovics Ajvazovszkij - 19. századi örmény származású orosz festő, a romantikus tájképfestészet nagy alakja. Hosszú élete során mintegy 6000 képet készített, festményeinek központi témája a hajók és a tenger. Több témát többször is megfestett.

Korai képein romantikus tájképfestők, Claude Lorrain francia és William Turner angol művészek, valamint az orosz Szilvesztr Feodoszjevics Scsedrin hatása érvényesült. A művész képeinek központi témája csakhamar a tenger lett, melyen gyakran vad vihar tombol (Vihar éjjel, 1865; Vihar, 1872; Viharok Jevpatorijánál, 1861). Festményeinek zömét a romantikus életérzés és stílus hatja át. Hajótörések, elkeseredett tengeri ütközetek, rohanó felhők, sejtelmes holdfény, ezek voltak kedvelt motívumai. 1850-ben készítette el a Kilencedik hullám című híres vásznát, ezt tartják egyik legjobb munkájának. A hajóroncsba kapaszkodó parányi hajótöröttek küszködnek az elemekkel, és már közeledik feljükk a hatalmas kilencedik hullám.¹³

5. ábra Ivan K. Ajvazovszij: *Hajó a viharos tengeren*

Caspar David Friedrich "Vándor a Ködtenger felett" című festménye a német romantika egyik legismertebb alkotása. A fenséges tájban magányosan álló férfisziluett, mintha a "világ tetején" lenne, ikonikus képpé vált, és a film plakátján is visszaköszön.

A kép nem csupán tájképet ábrázol, hanem érzelmeket is közvetít. A hegytetőn álló vándort szemlélve a néző is átéli a szabadság, a siker, a beteljesülés, a végtelenség, a magány, a "vége"-érzés, a szakadékba ugrás izgalma, a tériszony érzéseit.

6. ábra. *Caspar David Friderich*
Vándor a ködtenger felett 1818.

¹³ A.F. Dmitrenko, N.A. Fjodorova, E.V. Kuznyecova, O.F. Petrova: Az orosz művészet Mesterei, Ivan K. Ajvazovszij [93–95. old.]

Friedrich gyakran alkalmazta a háttal forduló emberi alak motívumot, ami ebben a festményben különösen hangsúlyos. A kép közepén álló, nagy termetű alak mögött mintha mi is ott lennénk, hamarosan elérve a csúcsot. Az ellenfényben látszó alak sötét sziluettje titokzatossá teszi a képet.

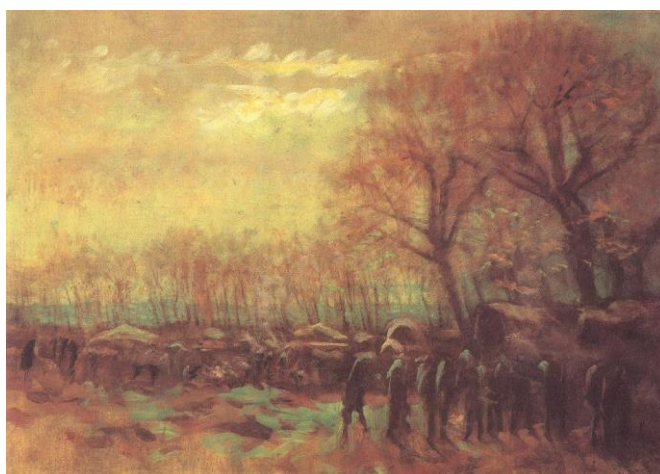
A romantikus táj sohasem eseménytelen. A romantika a természetben és az emberben is az egyedit, gyakran szélsőségest keresi. A kopár, felhők fölé magasodó sziklás hegycsúcs lélegzetelállító látványt nyújt, és megállásra készíti a szemlélőt.

A "vándor" szimbolikus jelentéssel is bír. Ő az életet élő ember, aki célját elérve sorsdöntő kérdésekkel találkozik. Az emberi világ fölé emelkedve kapcsolatba kerülhet az istenivel.

A "Vándor a Ködtenger felett" nem csupán egy festmény, hanem egy utazás a magányba, a végtelenbe és az emberi lélek mélyére. A kép nyitva hagyja a kérdéseket, és a nézőre bízva a válaszadást.¹⁴

Mednyánszky László az egyik legrégebb felvidéki főnemesi család sarjaként a felvidéki Trencsén vármegyében, a Mednyánszky család ősi birtokközpontjában született.

Az első világháború alatt hadirajzolóként bejárta Galíciát, Szerbiát, Dél-Tirolt. Háborús képein a megrázó emberi tragikum festője, a háború értelmetlenségét bemutató kegyetlen,

7. ábra Mednyánszky László; Erdőszélen

embertelen világot ábrázolt, expresszív stílusban (Szerbiában, Elesett orosz katona). Ekkor már – jóllehet életét gazdag földbirtokosként kezdte – egzisztenciális helyzete fokozatosan romlott, ami pénze volt, azt a szegények között osztotta szét. Csavargó, nyugtalan életmódját saját neméhez való vonzódása is motiválta (képein is csak elvétve jelennek meg nők, portréi kizárólag férfiakat ábrázolnak).¹⁵

¹⁴ Werner Hofmann: Caspar David Friedrich Természeti valóság és művészi igazság [2,3. bek.]

¹⁵ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Mednyánszky László [1. bek.]

III. A realizmus tájképei és tájképfestői

A 1830 körül kibontakozó realizmus irányzat, kialakulása Jean-François Millet, Gustave Courbet és a Barbizoni iskola nevéhez köthető. Kiemelkedő magyar hazai képviselői Munkácsy Mihály, Paál László, Mészöly Géza, Deák-Ébner Lajos és a Szolnoki művésztelep.¹⁶

1869-ben egy emlékezetes kiállítás kapcsán a realizmus és naturalizmus jutott el Párizsból Münchenbe. Ezen a kiállításon Gustave Courbet és a barbizoni művészek szerepeltek. 1870 körül a realista irány olyan jelentős képviselői kerültek Münchenből, Düsseldorfból Párizsba, mint Wilhelm Leibl, Munkácsy Mihály és Paál László.¹⁷

1835 körül francia festőkből álló csoport utazott Párizstól 40 mérföldnyire délnyugatra, a Fontainebleau-i erdő szélén fekvő kis faluba, Barbizonba. A mindössze 1169 lakosú település (2018-as adatok szerint) a festészetben óriási jelentőségre tett szert.

A barbizonisták, ahogy a festőcsoportot később elnevezték, a természet tanulmányozására és megismerésére törekedtek. Kitorve a műtermek zárt falai közül, a szabadban, plein air technikával festettek bensőséges hangulatú tájképeket. Elutasították az addig uralkodó akadémizmus merev szabályait, és a természet aprólékos megfigyelésén, hűséges ábrázolásán alapuló művészetet vallottak magukénak.

Stílusukra jellemző a kompozíció szigorúsága, az aprólékos kidolgozás és a fénykép pontosságú ábrázolásmód. Témáik főként a természetből merültek, de nem riadtak vissza a történelmi, vallási, bibliai vagy legendás motívumoktól sem. Lényegük volt, hogy mindent megörökítsenek, ami körülvette őket.

Tájképfestői indíttatásuk összefonódott a romantikával. A természet iránti vallásos tisztelet és a panteisztikus világérzés a romantika alapvető jellemvonásai közé tartozott. Jellemzően Théodore Rousseau, a realista tájábrázolás egyik úttörője is úgy fogalmazott, hogy aki a természet csendjében él, a világ közepébe kerül, és rövid időre egy kis mikrokozmosz világ napjának hiheti magát.

A barbizonisták művészete új korszakot nyitott a tájképfestészetben. Munkáikkal elmozdultak az idealizált tájképektől, és a valóságot hűen tükröző, bensőséges hangulatú ábrázolásra összpontosítottak. Hatásuk nem csupán Franciaországban, de egész Európában érezhető volt, és inspirációt nyújtott a későbbi művészgenerációk számára..¹⁸

A Barbizon iskola vezetői: Théodore Rousseau , Charles-François Daubigny , Jules Dupré , Constant Troyon , Charles Jacque és Narcisse Virgilio Díaz . Jean-François Millet 1849-től élt

¹⁶ Zádor Anna, Genthon István: Művészeti lexikon, Realizmus [2.bek]

¹⁷ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Realizmus

¹⁸ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Barbizoni iskola

Barbizonban, de a tájképi háttérű figurák iránti érdeklődése meglehetősen megkülönbözteti a többiektől. Jean-Baptiste-Camille Corot volt a legkorábban a színen, 1829-ben festett először az erdőben, de Harold Osborne brit művészettörténész azt sugallta, hogy „művének olyan költői és irodalmi tulajdonsága van, amely valamelyest megkülönbözteti őt egymástól”. Az iskolához kötődő további művészek, gyakran a főcsoport tanulói: Henri Harpignies, Albert Charpin, François-Louis Français és Émile van Marcke.

A művészek közül sokan grafikusok is voltak, többnyire rézkarcban, de a csoport a művészek többségét is a félfotós klisé verre technikával adta. A francia rézkarc újjáéledése az iskolával kezdődött, az 1850-es években.¹⁹

A tisztességes" művészek és rajongóik már azt az ötletet is merényletnek érezhették, hogy a festő ingujjban ábrázolta magát, mint valami csavargót. Courbet mindenesetre pontosan ilyen hatást akart kelteni. Képeit tiltakozásnak szánta a kor bevett konvenciói ellen, pukkasztani" akarta a polgárt, kizökkenteni önteltségéből; a meg nem alkuvó művészi őszinteséget szegezte szembe a hagyományos klisék gyakorlott koptatóival. Nos, Courbet képei vitathatatlanul őszinték. Ezt írja a művész egy 1854-es keltezésű, igen sokatmondó levelében: „Remélem, mindig megélhetek majd művészetemből, anélkül, hogy akár csak egy hajszálnyit engedjek elveimből, anélkül, hogy hazudnom kéne hacsak egy pillanatra is a lelkiismeretemnek; egy tenyérynem sem akarok azért festeni, hogy bárkinek is kedvében járjak, hogy könnyebben adhassam el vásznaimat." Courbet tehát szándékosan kerülte az olcsó hatásokat, eltökélte, hogy olyannak festi a világot, amilyennek látja, és ezzel sok más művészt is felbátorított.

A barbizoni festőket és Courbet-t a realizmus" felé hajtotta igazságszomjuk, meg a hivatalos művészet színházias mesterkéltisége iránt táplált ellenszenvük; ugyanezek az indulatok az angol művészek egy csoportját merőben más útra terelték. Sokat töprengtek rajta, mi okozhatta,

8. ábra Gustav Courbet, Sziklás táj, 1872

hogy a művészet ilyen reménytelen zsákutcába futott. Az akadémiák egytől egyig Raffaello tradícióját és az úgynevezett maniera grandét képviselték. Márpedig akkor a művészet nyilvánvalóan Raffaello hatására tért le a helyes útról. Hiszen Raffaello és követői kezdték,

¹⁹ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Barbizoni iskola

idealizálni" a természetet keresték a szépet az igazság rovására. Ha tehát reformálni kell a művészetet, a Raffaello előtti időkhöz kell visszatérni, amikor a művészek még „istenfélő” mesteremberek voltak, becsülettel másolták a természetet, mégpedig nem a saját

dicsőségükre, hanem Istenére. Így aztán, mivel szilárdan hitték, hogy a művészet Raffaello munkássága következtében vált őszintétlenné, és ezért illő, hogy a „Hit korához” térjenek vissza, társaságukat a Preraffaelita Testvériség” elnevezéssel szakították meg. A kör egyik legtehetségesebb tagja Dante Gabriel Rossetti volt (1828-1882), egy itáliai bevándorló fia.

Rossetti egyszerűsége, őszintesége törekedett; erősen akarta, hogy mi is új szemmel lássuk, az ősi történetet Ennek ellenére legtöbbször úgy érezzük, a „Preraffaelita Testvériség” megvalósíthatatlan célt tűzött ki maga elé, amikor olyan hűségesen akarta ábrázolni a természetet, mint a sokat magasztalt firenzei quattrocento mesterek. A legjobb szándék mellett is lehetetlen utánozni őket. Így tehát, bár a preraffaeliták kiinduló pontja elvben egyezett Millet és Courbet nézeteivel, azt kell mondanunk, hogy jó szándékú törekvéseik zsákutcába torkolltak.

A Viktória-kori művészek ártatlanság iránti vágya önellentmondásos volt; nem érhették el kitűzött céljaikat. Francia kortársaik, akik a látható világ ábrázolásában kerestek új utakat, járhatóbb ösvényt nyitottak a következő nemzedék művészeinek.²⁰

9. ábra Dante Gabriel Rossetti, *A nappali álom* 1880;

²⁰ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 512. old]

IV. Ki a szabadba- Impresszionista plein air festészet

A francia művészi forradalom harmadik hullámát (ha az elsőt Delacroix, a másodikat Courbet nevével fémjelezzük) Edouard Manet (1832-1883) és barátai indították. Tudatosan próbálták fel- fedni az avult, jelentőségüket veszített művészi konvenciókat. Arra a véleményre jutottak, hogy a tradicionális művészet természet- ábrázoló módszere teljes egészében félreértésen alapul. Abban legalábbis mindnyájan egyetértettek, hogy a tradicionális festmények nagyon is mesterséges körülmények között ábrázolják az embereket és tárgyakat. A festők modelljeiket műtermekbe állították, ahol az ablakok megszűrték a fényt, és alakjaiknak tompított fény-ár- nyék átmenetekkel igyekeztek térbeli, anyagszerű hatást kölcsönözni. Az akadémiák művésznövendékeit kezdettől fogva arra tanították, hogy képeiket erre a fény- árnyék kölcsönhatásra alapozzák. A kezdők általában antik szobrok gipszmásolatait rajzolták, ügyelvén rá, hogy rajzaik gondos satírozásával különböző mélységű árnyékhatásokat érjenek el. Ha egyszer elsajátították ezt a készséget, minden feladatot így oldottak meg. A közönség pedig olyannyira hozzászólt ehhez az ábrázolásmódhoz, hogy elfelejtették, a szabadban általában nem lehet ilyen egyenletes átmeneteket érzékelni. Napsütésben sokkal élénkebb kontrasztok uralkodnak. Ha egy tárgyat a műterem mesterséges környezetéből kiviszünk a szabadba, nem látszik olyan kereknek, sokkal kevésbé emlékeztet a gondosan formált antik gipszmásolatokra. A megvilágított felületek sokkal fényesebbek, mint a műteremben; az árnyékok sem egyöntetűen szürkék vagy feketék, mert a környező tárgyakról visszaverődő fény a megvilágítatlan részeket is megszínezi.

A reneszánszot követő korok nagy alkotói felfedezést felfedezésre halmoztak, és így egyre meggyőzőbb képeket festettek a látható világról, de senki sem merte megtagadni azt a konvenciót, hogy a természetben minden tárgynak meghatározott, állandó formája és színe van, amit minden festményen félreérthetetlenül kifejezésre kell juttatni. És ezért bátran mondhatjuk, hogy Manet és követői a színek szerepéről vallott új felfogásukkal olyan forradalmat robbantottak ki, amelyet jelentőségben talán csak a görögök hajdani formaábrázoló forradalma múlt felül. Felfedezték, hogy a szabadban nem látunk minden egyes tárgyat külön-külön a maga színeiben, hanem ragyogó színárnyalatok tömegét, melyek szemünkben, azaz valójában inkább az értelmünkben olvadnak össze képpé.²¹

A plein air festészet, azaz a szabadtéri festés forradalmasította a tájképfestés művészetét. A művész a műterem mesterkéltséget, zárt világából kilépve a szabadban, a természetben figyelt meg és örökített meg fény- és színjelenségeket.

²¹ H.Gombrich A művészet története. [25. fejezet 513. old 2.bek.]

A szabadtéri megvilágítás változékony játéka, a fény-árnyék effektek, a csillogó reflexek gyors munkára készítették a tájfestőt. A folytonosan változó látvány színértékeit - valőrjeit (valeur) - kellett rögzíteniük, eltérően a korábbi, sablonos helyi színektől. Ez a megközelítés megnyitotta az utat az impresszionizmus kibontakozása felé.

A plein air festészet főbb jellemzői:

- Fény és szín: A művész a szabadtéri fény és szín valóságos ábrázolására törekedett. A napfény játéka, a levegő vibrálása, a színek teljessége és harmóniája jellemzi a plein air festményeket.
- Gyors munka: A fény- és színviszonyok folyamatos változása gyors munkára készítette a művészt. A spontaneitás és az intuíció fontos szerepet játszott a festői folyamatban.
- Valőrök: A helyi színek helyett a valőrök, azaz a színek fényértékei kerültek előtérbe. A művész a fény és az árnyék árnyalataival hozta létre a térbeliséget és a mélységet.²²

Manet első képei, amelyeken a harsány, éles kontrasztok kedvéért szakított a lágy, fokozatos árnyékolás hagyományával, közbotrányt okoztak a konzervatív művészek köreiből. Nagy vita kerekedett, melynek eredményeként külön kiállítást rendeztek az összes kizsúrizott festményből. A visszautasítottak "Salonja" (Salon des Refusés) címmel.

10. ábra. Édouard Manet, *Ebéd a fűvön*, 1863

A közönség nagyjából csak azért ment el a tárlatra, hogy egy jót nevésszen a rászédett újoncokon, akik nem voltak hajlandók tudomásul venni a tapasztaltabbak ítéletét. Ez a közzététel csak az első felvonása volt egy majd harminc évig dúló háborúskodásnak. Ma már nemigen értjük e viszályok heveségét; annál is kevésbé, mivel Manet képeit eredendően hasonlóan érezzük az előző korok nagy alkotásaihoz, például Frans Hals festményeihez (417. oldal, 270. ábra). Valóban, maga Manet hevesen tagadta, hogy forradalmár akart lenni. Éppen ellenkezőleg: inspirációit szándékosan azoknak a nagy festőművészeknek a tradícióiból merítette, akiket a preraffaeliták megtagadtak.

Az új elméletek nemcsak a szabadban (plein air) uralkodó színhatásokkal foglalkoztak; érintették a mozgásban levő testeket is. Manet egyik litográfiáját látjuk - a litográfia olyan sokszorosítási eljárás, ahol a művész közvetlenül egy kőlapra rajzol; a 19. század elején alkalmazták először. Manet litográfiáján első pillantásra csak nagy zűrzavart látunk.

²² 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Plein air festészet

A mű a lóverseny dinamikus pillanatát ragadja meg. A festő a fény, a sebesség és a mozgás benyomását kelti a vásznon, a zűrzavarból előbukkanó formák játékával. A lovak teljes sebességgel vágtnak a néző felé, a lelátókon izgatott tömeg tolong. Ez a kép kiválóan példázza Manet művészetére jellemző forradalmi megközelítést: a festő elutasítja az előzetes elképzeléseket, és kizárólag a látott valóságra

11. Édouard Manet *A longchampi lóverseny, 1865*

összpontosít. Ezért a lovak ábrázolásánál is merészséget mutat, elvonatkoztatva a valóságtól, és csupán a mozgás benyomását keltve a formák játékával. Ezáltal a művész nem csupán a lóversenyt ábrázolja, hanem a mozgás lényegét is megragadja. És az efféle mozgalmas jelenetek egy-egy villanásnyi mozzanatában csakugyan nem láthatjuk a lovak összes lábát. A lelátók közönségét sincs időnk részletesen megfigyelni.²³

A Manet gondolatait tovább fejlesztő festőművészek között volt egy szegény, ám rendkívül kitartó Le Havre-i fiatalember *Claude Monet*nak hívták (1840-1926). Ő sürgette leglelkesebben barátait, hogy hagyjanak fel mindenestül a műtermi munkával; fessék „természet után” a legapróbb mozzanatot is. Egy ki csónakot rendezett be műteremnek, hogy szabadon tanulmányozhassa a víztükör felett uralkodó fény- és színhatásokat. Amikor Manet meglátogatta, meggyőződhetett ifjabb

12 ábra. Claude Monet, *A napkelte impressziója, 1872.*

fegyvertársa módszerének eredményességéről, és tiszteletadásként megfestette ő amint szabadtéri műtermében dolgozik (337. ábra). Ez a kép egyúttal a Monet által propagált új módszer szellemében készült gyakorlat. Monet ugyanis azt vallotta, hogy minden szabadtéri festmény a helyszínen kell befejezni, és ez nemcsak a kényelmes műterem feladását követelte a művésztől, hanem merőben új festéstechnikát is. A természet”, vagyis a „motívum” percről percre változik amint a vonuló felhők el-eltakarják a napot, amint a szél megtöri a vízen tükröződő fényeket. Ha a festő meg akar ragadni egy jellegzetes mozzanatot, nincs ideje gondosan kikeverni színeit.

²³ Révy Orsolya: Kultúra.hu Archív, Manet élete és munkásság 2018. [2.bek]

Az új utakon járó művészek összefogtak, és 1874-ben önálló tárlatot rendeztek egy fényképész műtermében. A kifüggesztett vásznak között volt egy Monet-festmény, amelyről a katalógusban ezt olvashatta a közönség A napkelte impressziója. A kép reggeli ködben úszó kikötőt ábrázolt. Egy kritikus különösképp nevetségesnek találta ezt a címet, és ezért az egész csoportra az impresszionisták" elnevezést ragasztotta. Persze, azt akarta kifejezni vele, hogy nem rendelkeznek jól megalapozott tudással, és úgy vélik, egy futólagos benyomás képét már festménynek nevezhetik. És az elnevezés valóban megragadt. Gúnyos felhangjai hamar feledésbe merültek, csakúgy, mint a gótika", a „barokk”, a „manierizmus" pejoratív zöngéi. Nemsokára maga a baráti csoport is elfogadta a nevet; azóta is mint impresszionistákat tartjuk őket számon.²⁴

Érdeemes elolvasni néhány egykorú sajtóvéleményt, hogyan fogadták az impresszionisták első tárlatait. Egy satirikus hetilap így irt 1876-ban:

„A rue le Peletier a katasztrófák utcája. Az Operában kitört tűzvész után, ime. újabb katasztrófa színtere: megnyílt egy kiállítás Durand-Ruelnél, ahol állítólag festményeket mutogatnak. Belépek a helyiségbe, és borzalmas látvány tárul rémült szemeim elé. Összeállt öt-hat holdkóros - még egy nő is van közöttük és kiállították munkáikat. A látogatók majd megszakadtak neveltükben, ám nekem a hideg szaladgált a hátamon műveik láttán. Ezek az állítólagos művészek forradalmárnak, impresszionistának vallják magukat. Vesznek egy darab vásznat meg festéket, ecsetet, aztán találomra felmázolnak egypár pacát, a sarkába biggyeszti a nevüket, és ezzel kész a festmény, Ugyanezt csinálják az elmeegógyintézet bentlakói is, amikor kavicsokat szednek fel az útszélen, és azt hiszik, gyémántot találtak.”

A kritikusokat azonban nemcsak az új festési technika ragadtatta dühkitörésekre, hanem az impresszionisták motívumai is. A múltban elvárták a tájképfestőktől, hogy olyan zugokat keressenek a természetben, amelyek közmegegyezés szerint „festőiek" voltak. Ha minden festő ehhez tartotta volna magát, vég nélkül ismételgethették volna egymást. A római kori romokat például Claude Lorrain tette „festőivé", a holland szélmalomok Jan van Goyen képei révén váltak motívummá²⁵

Mint *Corot* képén is láthatjuk, a természet színgazdagságát, fényjelenségeit is visszaadták, s ezzel

13..ábra Camille Corot; Olasz pásztor 1847.

²⁴ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 519. old]

²⁵ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 520. old]

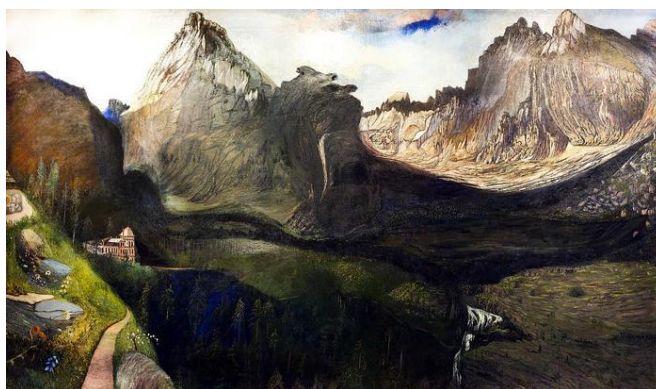
a reneszánszban kezdődő látszati festészet teljesebb fokát érték el. Egy ilyen plan air mű az olasz pásztor.

A plein air festészet, azaz a szabadtéri festés elterjedése új kihívások elé állította a művészeket. A festéshez szükséges felszerelést magukkal kellett vinniük a helyszínre, ami gyakran kilométereket jelentett gyaloglást. A nehéz műtermi állványok nem voltak praktikusak erre a célra, ezért szükségessé vált a könnyebb, hordozhatóbb változatok kifejlesztése.

Az első tábori festőállványok a 19. század elején jelentek meg. Ezek az állványok általában fából készültek, és összecusukhatóak voltak, így könnyen szállíthatók voltak. A legtöbb modell állítható magasságú volt, és fiókkal vagy tálcával rendelkezett a festékek és ecsetek tárolására.²⁶

A Sáros vármegyében található Kisszebenben született az egyik legnevesebb magyar festő, *Csontváry Kosztka Tivadar* (1853-1919).

Csontváry eredendően vonzódott a természet monstrumaihoz. Magas hegyek, félelmetes vízesések, tüzes vulkánok igézték meg képzeletét. 1900-tól kezdve mind többször kereste fel a Tátrát, 1902 nyarát is a Magas Tátrában töltötte.

14. ábra Csontváry Kosztka Tivadar: Nagy Tarpatak völgye a Tátrában, 1905.

A XX. század első évtizedében hatalmas méretű képek sorát festette, mint pl. az expresszív, energiáktól feszülő „Nagy Tarpatak völgye a Tátrában” című festményt, melyet 1904-ben kezdett el festeni, majd a következő évben, egy keleti utazást követően fejezett be. A monumentális kép megfestése előtt Csontváry hosszasan tanulmányozta a völgy környezetét, éveken keresztül több alkalommal felkereste a völgyet, és minden esetben lenyűgözve állt a természet eme szépsége előtt.²⁷

Csontváry írásaiban feltűnik, hogy a "napút" kifejezést a plein air festészet szinonimájaként is használta. Nála a szó a fény és a levegő együttes megjelenését jelképezi. Mélyen érdekelte a különböző napszakok színvilága, a nap és a fény természete. Valószínűleg inspirálta Komjáthy Jenő világszemlélete is, és a világot egy élő organizmusként szemlélte.

Csontváry számára a napút nem csupán a Nap keltétől nyugtáig tartó útját jelentette, hanem azt is, ahogy a Nap energiát ad le a térnek, megadva annak szerkezetét, és ahogy a tér visszaadja energiája egy részét a Napnak. Ezt az állandó energiaáramlást és intenzitását tükrözik a festményein megjelenő színek.²⁸

²⁶ 21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis, Camille Corot élete és munkássága [1.bek]

²⁷ Nagy Árpád: Magas Tátra Infó, Csontvári és a Tátra Hír 2011., [2.bek]

²⁸ Nagy Árpád: Csontváry Kosztka Tivadar 2011., [3.bek]

Gyorsította az impresszionizmus kibontakozását a japán művészet felfedezése. 1854-től kezdődtek a francia-japán kereskedelmi kapcsolatok, ekkor jutottak el Párizsba, először áruk borító papíriaként a japán fametszetek. A rézmetsző Bracquemond csakhamar fel is fedezte a legnagyobb fametsző, Hokusai művészetét. 1862-ben már kis butikban lehetett vásárolni a japán fametszeteket.

Az 1867-es világkiállítás Keleti Pavilonja pedig ugyancsak ízelítőt adott Távol-Kelet művészetéből. A japán fametszet megismerése revelációként

15. ábra Hokusai; Fuji-hegy 1760-1849

hatott. A japán művészet, különösen a fametszetek, jelentős hatással voltak az impresszionista és posztimpresszionista festőkre a 19. század végén és a 20. század elején. A hatás mélyreható volt, és mindkét művészcsoporthoz más-más aspektusokat kínált fel.

Az impresszionisták első generációját, mint Monet, Renoir, Sisley és Pissarro, a japán művészet újszerű természetlátása és a klasszikus európai kompozíciós sémáktól eltérő megközelítése vonzotta. A japán fametszetek merész átvágásai, feszített térkonstrukciói és síkperspektíva használata elütött a hagyományos európai festésmélettől, ahol a színpadszerű jelenetezés és a klasszikus perspektíva vonalhálózata volt a jellemző.

Különösen Degas inspirálódott a japán fametszetekből, és képeinek szerkezeti vázában alkalmazta a tanultakat. A táncosokról és lóversenyekről készült festményeiben gyakran használ merész perspektívát és aszimmetrikus kompozíciót, ami a japán művészet hatására utal.

Az impresszionistákat a japán fametszők variációs rendszere is megragadta, ami azt jelentette, hogy ugyanazon témáról több variációt is festettek. Monet volt az, aki a leghosszabb ideig ragaszkodott ehhez a módszerhez, és a Szénakazlak sorozatában a fény és a légkör változásait örökítette meg különböző napszakokban.

A posztimpresszionista nemzedéket, mint Cézanne, Van Gogh és Gauguin, a japán művészet dekorativitása és a vonaljátéka inspirálta. A japán fametszetekben a sík színek használata, a merész kontúrok és a stilizált formák eltértek az impresszionisták által preferált naturalista ábrázolástól.

Cézanne a japán művészet hatására geometrikusabbá tette képeit, és a formák szerkezetére összpontosított. Van Gogh a japán fametszetek élénk színeit és merész vonalvezetését

alkalmazta festményeiben, míg Gauguin a japán művészetben rejlő szimbolizmust és spiritualitást fedezte fel.²⁹

A régi kísértetek - az „emelkedett téma”, a „kiegyensúlyozott kompozíció”, a pontos rajz” – egytől egyig lomtárba kerültek. A művész csak a saját lelkiismeretének, és senki másnak nem tartozott felelősséggel azért, hogy mit és hogyan fest. A küzdelmekre visszatekintve talán nem is az a meglepő, hogy a fiatal művészek nézetei ellenállásba ütköztek; sokkal furcsább az, hogy milyen hamar nyertek teljes polgárjogot. Mert bár az érintett művészek számára kemény és elkeseredett volt a harc, az impresszionizmus tökéletes győzelmet aratott. A fiatal lázadók egy része legalábbis - nevezetesen Monet és Renoir - volt olyan szerencsés, hogy megérhette a mozgalom diadalát, és Európa-szerte hírnévre, megbecsülésre tett szert. Tanúi lettek munkáik nyilvános kiállításának, és megérték, hogy a gazdagok versengtek vásznaikért. Az átalakulás maradandó nyomokat hagyott művészekben, kritikusokban egyaránt. Valóban nagyot tévedtek a kritikusok, akik csak nevettek kezdetben. Meggazdagodhattak volna, ha gúnyolódás helyett megvásárolják az impresszionisták vásznait. Olyan presztízvesztést szenvedett a művészetkritika, amit a mai napig sem hevert ki teljesen. Az impresszionizmus harca legendává növekedett minden művészi újító szemében; bizvást hivatkozhattak rá, valahányszor előtérbe került a közönség illetékessége újszerű megoldások megítélésében. A művészet történetében legalább olyan jelentőségteljes mozzanat volt ez a hírhedt kudarc, mint maga az impresszionista program végső győzelme.³⁰

Nem lett volna talán ilyen gyors és átütő a győzelem, ha az új eszmének nem lett volna két erős szövetségese; ezek is arra ösztökélték a 19. század emberét, hogy friss szemmel lásson. A fényképezés volt az egyik szövetségese. Az új találmányt megszületése idején szinte kizárólag portréfelvételekre használták. Az exponálás még rengeteg időt vett igénybe, a hordozható kamera és vele együtt a pillanatfelvétel nagyjából az impresszionizmussal egyidőben látott napvilágot. A fényképezőgépet sokat segítette a váratlan látványok, a szokatlan nézőpontok felfedezésében. A fényképezés fejlődése, ugyanakkor további kísérletekre, további felfedezésekre ösztönözte a festőket. Hiszen értelmetlen lett volna olyan feladatokat tűzni maguk elé, amelyeket a fényképezőgép jobban és olcsóbban elvégez. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a festészet a múltban számos „hasznos”, praktikus feladatot is megoldott. Nevezetes személyiségek képmását kellett megörökítenie, vidéki házak látképét rögzíteni. A festő arra volt hivatva, hogy legyőzze a dolgok mulandóságát, bármely látványt megőrizzen az utókor számára. Fogalmunk sem volna például, hogy nézett ki egy dodó-galamb, ha egy 17. századi holland festő meg nem örökíti egy példányát nem sokkal a fajta kihalása előtt. Az ilyen

²⁹ Egyetemes művészettörténet, Park Könyvkiadó, Budapest., 2003 [5.bek]

³⁰ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 523. old.]

jellegű feladatok terhét a fényképészet a 19. század során lassanként átvette a festésztől. És ez bizony alaposan megrengette a művészek pozícióját, legalább annyira, mint annak idején a protestantizmus a vallásos képmások betiltásával. A fényképészet feltalálása előtti időkben minden, magára valamit is adó ember- életében egyszer legalább - megfesttette valakivel az arcképét. Most az emberek nemigen vetették alá magukat ilyen tortúrának, hacsak nem akarták lekötelezni vagy megsegíteni egy-egy festőbarátjukat. Úgy alakult tehát a helyzet, hogy a festők- egyre erősebb kényszer hatása alatt - olyan területeket kezdtek ke- resni, ahová a kamera nem követhette őket. Tény, hogy a modern festészet a fényképészet befolyása nélkül aligha fejlődött volna azzá, aminek ma ismerjük.³¹

³¹ H.Gombrich A művészet története [25. fejezet 525. old.]

IV.1. Nagybányai iskola

Hosszú éveken át dédelgette magában Hollósy Simon a tervet, hogy Magyarországon egy "privát művészeti akadémiát" hozzon létre, ahol a festők a természetben tanulmányozhatják a tájat és a fényt. 1896-ban egy szerencsés véletlennek köszönhetően álma valóra vált.

Minden egy megbízással kezdődött. Máramaros vármegye Hollósyt bízta meg a történelmi jelentőségű Huszt várának megfestésével. A festő Magyarországra utazott, hogy szemügyre vehesse a várat, és ekkor merült fel benne a gondolat, hogy a nagybányai születésű Thorma János és Réti

16. ábra Hollósy Simon Huszt vára, 1896 olaj, vászon

István segítségével megszervezte a nyári ott tartózkodást Nagybányán Hollósy és a Julien-akadémia növendékei számára.

1896 májusában Hollósy vezetésével egy művészcsoporthoz érkezett Nagybányára. A csoport tagjai a müncheni szabadiskolában tanultak, és a mester baráti köréhez tartoztak. Az első nyáron a város által biztosított alkalmi helyszínen dolgoztak. Új volt számukra az erős fény és a nap mozgása miatti gyors munka, de hamarosan alkalmazkodtak a táj nyújtotta kihívásokhoz.

A nagybányai táj lenyűgözte a művészeket. Ferenczy Károly "Hegyi beszéd" és Glatz Oszkár "Est a havason" című képe is jól tükrözi a vidék hangulatát.

A "Hét" című lap megbízása:

A művésztelep életében fontos állomást jelentett a "Hét" című lap szerkesztőjétől kapott közös megbízás. Kiss József 1896-ban látogatta meg a kolóniát, hogy

17. ábra Ferenczy Károly: Hegyi beszéd- 1896 (olaj vászon)

válogatott költeményeinek díszkiadásához illusztrátorokat keressen. A könyvhöz több mint hatvan grafikát és festményt készítettek a művészek, melyek többsége zsánerkép. Ekkor festette Hollósy Simon a "Mögöttem semmi, előttem semmi", Ferenczy Károly a "Daphnis és Chloé" és Iványi Grünwald Béla a "Holdfelkelte" című alkotását is.

A nagybányai nyár sikere után Hollósy Simon elhatározta, hogy állandóvá teszi a művésztelepet. 1897-ben megalapították a Nagybányai Művésztelepet, amely hamarosan a magyar művészet egyik legfontosabb központjává vált.

A nagybányai művészek 1897-ben léptek először a budapesti Műcsarnok (ma Képzőművészeti Főiskola) közönsége elé. A kiállított munkák magabiztos természetábrázolást és felszabadult festői stílust tükröztek, míg Kiss József illusztrációi a kortárs európai művészeti irányzatok alapos ismeretéről tanúskodtak. A kritikusok egy része, mint Bródy Sándor és Lyka Károly, lelkesen üdvözölte a tárlatot.

18. ábra Ivanyij Grünwald Béla - Az itatás

A kiállítás sikere megerősítette a művészeket abban a szándékukban, hogy a nagybányai művésztelepet állandó alkotóhellyé tegyék. A belső viták és ellentétek ellenére Nagybánya hamarosan a magyar művészeti élet elengedhetetlen részévé vált.

Az 1900-as évek elején Ferenczy Károly stílusa és személyisége egyre meghatározóbbá vált a művésztelepen. Ez a változás Hollósy Simon távozásához vezetett, aki 1901-ben a Felső-Tisza menti Técsőre vitte müncheni szabadiskoláját.

A nagybányai művésztelep átalakulása 1902-ben új fejezetet nyitott: Réti István, Thorma János, Iványi Grünwald Béla és Ferenczy Károly megalapította a Nagybányai Szabad Festőiskolát. Az iskola elnevezése is tükrözi a nyitott szemléletet, hiszen a tanulmányokhoz nem volt szükség előzetes művészeti képzettségre. A vezetők nyaranta felváltva látták el a korrekciót, 1906-tól pedig Réti István és Thorma János vette át a vezetői szerepet.

A nagybányai naturalizmus

A nagybányai művésztelep első generációjának művészi elvei a festői gyakorlat során alakultak ki. A művészek nem törekedtek tudatos program kidolgozására, elméleti megalapozás Réti István későbbi munkásságához köthető. Az első években készült alkotások ereje a közvetlen természetszemléletben rejlik. A művészek nem előre elgondolt sémák alapján, hanem saját szubjektív érzelmeiknek megfelelően alakították a látványt és az élményeket. Ezt a megközelítést nevezték a nagybányaiak naturalizmusnak, amely hosszú évtizedekre meghatározóvá vált a magyar képzőművészetben.

A nagybányai művésztelep első generációjának művészi elvei a festői gyakorlat során alakultak ki. A művészek nem törekedtek arra, hogy előre kidolgozott elméleti keretek közé

szorítsák magukat, törekvéseiket tudatosan megfogalmazott programokkal igazolják. Az elméleti megalapozás Réti István későbbi munkásságához köthető.

Az első években készült alkotások magával ragadó hatása éppen a természethez való közvetlen, szubjektív megközelítésben rejlik. A művészek nem előre elgondolt sémák alapján, hanem az élmények frissességét megőrizve örökítették meg a tájat. A látványt és az érzéseket nem egy tudatosan kialakított rendszernek, hanem saját érzelmi beállítottságuknak megfelelően alakították.

Ezt a megközelítést nevezték a nagybányaiak naturalizmusnak. A természetfelfogás, amely a közvetlen megtapasztalásra és az érzelmi átélésre összpontosított, hosszú évtizedekre meghatározóvá vált a magyar képzőművészetben. A nagybányai naturalizmus nem csupán a táj ábrázolásában, de a portrék és a zsánerképek festésében is megmutatkozott. A művészek a valóságot ábrázolták, de nem pusztán a látványt, hanem a mögötte rejlő érzelmeket és hangulatokat is igyekeztek megragadni.

A nagybányai naturalizmus úttörő szerepet játszott a magyar művészet fejlődésében. A művésztelep művészei elutasították az akadémiai naturalizmus merev szabályait, és a természethez való közvetlen, szubjektív megközelítést helyezték előtérbe. Ez a megközelítés új lendületet adott a magyar festészetnek, és hozzájárult a magyar művészet nemzetközi elismertségéhez.³²

³² Krén Emil, Max Dániel: Képzőművészet Magyarországon, A kezdetektől a XX. Század közepéig., dr. Szinyei Merse Anna: Magyar tájképfestészet

V.Kárpátaljai festőiskola

A magyar képzőművészet büszkeségére tarthatjuk a határon túli területeken található művészeti alkotásokat. Templomok, kastélyok, paloták falait díszítik szobrok, freskók, festmények, melyek magyar művészek keze munkáját dicsérik. A magyar gyökerű festőiskolákra és művésztelepekre is büszkék lehetünk, melyek az évszázadok során kincseket teremtettek.

Bár ezek a művészeti alkotások egy tragikus történelmi pillanatban idegen kézbe kerültek, az utódállamokban élő magyarok nem feledkeztek meg múltjukról. Új művészgenerációkat neveltek fel, akik tovább gyarapítják a képzőművészet örökségét.

A Kárpátaljai Festőiskola kiemelkedő szerepet játszik a magyar művészet megőrzésében és

19. ábra Boksay József, *Lányok a polonyában* 1947.

továbbfejlesztésében. Alapítói, Boksay József és Erdélyi Béla 1927-ben Ungváron megalapították a Kárpátaljai Művészeti Szabadiskolát, majd 1931-ben a Kárpátaljai Képzőművészek Szövetségét.

A festőiskola célja a kárpátaljai táj és az ott élő emberek életének bemutatása volt. A művészek a plein air festés módszerét alkalmazva közvetlenül a természetben festették meg alkotásaikat. A festményekben a kárpátaljai táj szépsége, a helyi szokások és hagyományok elevenednek meg.

A Kárpátaljai Festőiskola művészei számos elismerést vívtak ki munkájukkal. Alkotásaik a magyar művészet értékes kincsestárát képezik, és hozzájárulnak a magyar kultúra megőrzéséhez.

Boksay József magyar származású, kárpátaljai tájképfestő és grafikus. A Szovjetunió Művészeti Akadémiájának levelező tagja (1958). A kárpátaljai festőiskola kiemelkedő képviselője. Boksay József művészetét a tájképfestészet iránti szenvedély hatja át. Szülőföldje, Kárpátalja fenséges tájait járta és festette, a plein air festés technikáját alkalmazva. Művei nem csupán érzelmeket közvetítenek, hanem a táj valóságáig ábrázolására törekednek. Boksay mesterien adja vissza az évszakok változását, a napszakok hangulatát, a fény és az árnyék játékait.

Az 1960-as években díjakat, elismeréseket kapott, Ukrajna népművésze (1960), Szovjetunió népművésze (1963), érdemes művész, kiváló művész.³³

Erdélyi Béla 1891. május 25-én született a kárpátaljai Kelemenfalván. Gyermek- és ifjúkora a festészet iránti szenvedély jegyében telt. Középiskolai tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, majd a budapesti Képzőművészeti Akadémián szerzett rajztanári képesítést.

³³ Kürti Katalin: Boksay József élete és munkássága, Artportal [4.bek]

A kecskeméti művésztelepen töltött időszak meghatározó volt Erdélyi művészi fejlődése szempontjából. Itt mesterei Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla, Révész Imre és Zemplényi Tivadar voltak, akik nagy hatással voltak festői stílusára.

Kárpátaljára visszatérve rajzot oktatott a munkácsi tanítóképzőben, majd évekig az intézmény igazgatói tisztségét is betöltötte. Ezt követően Európa számos képtárát és művésztelepét látogatta meg, bővítené művészeti ismereteit és inspirációt gyűjtve.

1928-ban Munkácsról Ungvárra költözött, ahol a tanítóképzőben tanított. Itt ismerkedett meg Boksay Józseffel, akivel közösen megalapították a Kárpátaljai Művészeti Szabadiskolát. A művésztelep hamarosan a Kárpátaljai Képzőművészek Szövetségének bázisává vált, és meghatározó szerepet játszott a régió művészeti életének fellendülésében.³⁴

Erfán Ferenc 1959-ben született Ungváron, a művészet iránti szenvedélyt örökölte nagyapjától, Boksay József festőművésztől, aki a kárpátaljai magyar művészet kiemelkedő alakja volt. Már gyermekkorában elsajátította a festészet alapjait nagyapjától, akinek hatása mélyen befolyásolta

művészi fejlődését. Erfán korai tájképei és portréi nagyapja és Erdélyi Béla művészetének hatását tükrözik. A kárpátaljai festőiskola hagyományainak szellemében alkotott, de hamarosan rátalált egyéni formanyelvére. Festői stílusát a naturalista ábrázolásmód, a konkrét témát visszaadó impresszionista és a posztimpresszionista hatások jellemzik. Tájképein érződik a táj iránti mély tisztelete, a látott szépség és hangulat hű visszaadása.

Erfán 1990-ben az egyik alapító tagja volt az újjáalakult Kárpátaljai Magyar Képzőművészek és Iparművészek Révész Imre Társaságának. Azóta rendszeresen részt vesz a Társaság kiállításain, és aktívan támogatja a kárpátaljai magyar művészeti élet fellendülését.

2002-től 2009-ig a Boksay József Megyei Szépművészeti Múzeum főmunkatársaként, majd 2009-től 2019-ig igazgatóként dolgozott. Erfán elkötelezett vezetése alatt a múzeum a kárpátaljai művészeti élet egyik legfontosabb intézményévé vált. A múzeum gyűjteménye Ukrajnában a legnagyobb magyar képzőművészeti anyaggal büszkélkedhet.

20. ábra Erdélyi Béla, Folyóparti táj

21. ábra. Erfán Ferenc: Szepes vára 2009

³⁴ Dupka György: Magyar művészet kárpátalján, Erdélyi Béla élete [221. old.]

Erfán Ferenc művészete a kárpátaljai magyar művészet értékes öröksége. Alkotásai híven tükrözik a táj szépségét, az ott élő emberek életét és kultúráját. Művészi munkássága révén Erfán jelentősen hozzájárult a kárpátaljai magyar identitás megőrzéséhez és a művészeti élet fellendüléséhez.³⁵

Kassai Antal festőművész azon kárpátaljai alkotók közé tartozik, akik autodidakta módon lettek nagy művészek. Sikerének kulcsa tehetsége, valamint a kárpátaljai festőiskola alapítóihoz, Boksay Józsefhez és Erdélyi Bélához fűződő szoros kapcsolata, akik segítségével gyarapította tudását. Művészetére jellemző, hogy geometriailag közelíti meg a hegyeket, kívülről befelé halad.³⁶

22. ábra. Kassai Antal: Tátra

Kassai Antal azon művészek közé tartozik, akik anélkül jutottak el a nagy művészethez, hogy művészeti oktatási intézményekben tanultak volna. A siker kulcsa a tehetsége, a kiváló művészekkel való szoros kommunikáció és általában a kreatív lelkesedés volt, amely a művészet megértésének bizonyos szakaszában jelentkezik. Kassai korai munkái csodálatos valóság-hű tájak, amelyeken a nagy Bokshay hatása érződik. A művész nagyon gyorsan megtalálja festészeti stílusát, amelyben a fő a kivételes színekombináció érzéke, amely lehetővé teszi számára, hogy játsszon a színekkel, néha megmutassa képességeit.

A festés módja az 1970-es években megváltozik – a laza ecsetvonások és általánosabb módszerek formálják. Az 1980-as években a művész gyakran folyamodott tónusos megoldásokhoz, ügyesen használta a fekete színt.³⁷

Monajló Fedir születési dátumát tekintve a kárpátaljai festészet második nemzedékéhez tartozik, de az általa megalkotott jelentőséget tekintve a régió új festészetének megalapítói mellett áll. Ha Boksai megalkotta az impresszionizmus kárpátaljai változatát, és a figurális alkotásokban klasszikus hatást ért el, Erdélyi pedig a modern irányzatokat, különösen

23. ábra Monajló Fedir: Kárpátok

az expresszionizmust honosította meg a helyi talajon, akkor Monajló a kárpátaljai anyagból teremtette meg a művészetet. Az egész kárpátaljai szellemi világ saját művészi formát kapott, univerzummá változott, amely az emberi élet különböző aspektusait, hagyományait, rítusait és

³⁵ Dupka György: Magyar művészet kárpátalján, Erfán Ferenc élete [225. old.]

³⁶ Brovdi art, ZakarpatArt - oktatási, nem kereskedelmi médiaprojekt, Kassai Antal élete és munkássága [1,2. bek.]

³⁷ Brovdi art, ZakarpatArt - oktatási, nem kereskedelmi médiaprojekt, Monajló Fedir élete és munkássága [1. bek.]

hiedelmeit, legendákat és meséket tartalmazza. E szintézis eredményeként a Kárpát kozmosz először művészi nagyságra tett szert - a helyi karakterek egyenrangúvá váltak a világhősökkel. Nem hiába tartják Monajlót a művészek harmadik alapkövének, Erdélyi és Boksai mellett.

A művész sokat utazott a Kárpátokban, igazán enciklopédikus ismeretekre tett szert a térség néprajzában és népművészetében. Ők jelentik az ihletforrást a művész számára: "...Szülőföldem nagylelkű volt számomra: gyökereivel, színeivel, művészetének ízével, amely felpezsdítette palettámat... Boldog és örökké hálás vagyok népemnek. "

A művész részt vesz a Művészek Társaságának tevékenységében, 1936-tól 1945-ig tanárként dolgozott. Miután Kárpátalja csatlakozott a Szovjetunióhoz,

24. ábra Monajló Fedir: Tavasz a Kárpátokban

aktivitása nem csökkent. Továbbra is tanít az újonnan alapított művészeti iskolában, dolgozik egy művészeti galériában és művészként egy színházban. Munkásságát azonban éles kritika éri. A művész igyekszik felhasználni a szocialista kánonok kellékeit, de még az ipari kompozíciók is lehelik erőteljes, minden keretek között szűkös művészi szellemét. Az ideológiai nyomás enyhülésével Monajló visszatér kedvenc témáihoz.

Monajló munkássága nagy hatással volt kortársaira, akik közül a leghíresebb ukrán művészek közül sokakat segített talpra állni. Monajló ezt írta utódaihoz: „Azt tanácsolom: éljen a kultúra széles világában. Az emberiség egész világának kultúrájának ilyen széles ölelése, ami most van, micsoda lehetőségek vannak most - ilyen gazdagság még sohasem volt... Azt tanácsolom a fiatal művészeknek: öleljék fel ezt a gazdagságot és használják ajándékba...” A művész kreativitása továbbra is a 20. század ukrán művészetének egyik legfényesebb lapja.³⁸

Sütő János 1933-ban született Ungváron. Művészeti tanulmányait az Ungvári Iparművészeti Szakiskolában végezte, ahol Boksay József, Erdélyi Béla és Berecz Vilmos voltak a mesterei. 1975 és 1997 között számos tanulmányutat tett Skandináviába és Közép-Ázsiába, melyek mély hatással voltak művészetére.

³⁸ Brovdi art, ZakarpatArt - oktatási, nem kereskedelmi médiaprojekt, Monajló Fedir élete és munkássága [2. bek.]

Sütő János elismert festőművész, aki Ungváron él és alkot. Számos egyéni kiállítása volt már Ungváron, Kijevben, Göteborgban, de művei megtekinthetők Magyarországon, Japánban és Londonban is. Alkotásai számos kárpátaljai és ukrajnai múzeum gyűjteményét gazdagítják.

Művészetének jellemzői:

- Természetelvűség: Sütő János művészetének elsődleges élményanyagát a természet adja. Tájképein a részletgazdag, epikus jellegű látképek mellett lírai hangvételű, bensőséges motívumok is megjelennek.
- Gondosan felépített kompozíciók: A művész kompozíciói átgondoltak, harmonikusak, kiemelve a táj lényegi elemeit.
- Kierlelt színvilág: Sütő János festményein a színek élénkek, intenzívek, kontrasztosak, és dinamizmust visznek a tájképekbe.
- Plasztikus festőiség: A művész csendéleteire is jellemző a lendületes, plasztikus festőiség, a gazdag érzelmi töltet.³⁹

Soltész Zoltán a kárpátaljai festőiskola egyik kiemelkedő alakja, aki 1909. június 21-én született az egykori Ung vármegyében található Kapás (Priekopa) községben. Sokoldalú személyisége jól tükröződik abban, hogy nemcsak 1932-ben szerzett diplomát az ungvári művészeti iskolában, hanem 1933-ban a Vérke-parti város görögkatolikus szemináriumát is elvégezte. Papi teendőit Uzsok községben, a Nagybereznai járásban látta el, miközben folytatta festői munkásságát. Mesterei közül Erdélyi Béla és Boksay József voltak rá a legnagyobb hatással. Művészként elsősorban tájképeket festett, egyik kedvenc helyszíne a fenyvesvölgyi (Sztavna) művésztelep volt az Ung völgyében. Bár munkássága jelentős, életéről és tevékenységéről nagyon keveset tudunk, inkább csak tények és számadatok állnak rendelkezésünkre. Festészetének fő témája a kárpátaljai táj volt.⁴⁰

25. ábra. Sütő János: Tengeri Szem. Kárpátok

26. ábra. Soltész Zoltán: Nyár, falusi táj

³⁹ Dupka György: Magyar művészet kárpátalján, Sütő János élete és munkássága [316. old.]

⁴⁰ Dupka György: Magyar művészet kárpátalján, Soltész Zoltán élete és munkássága [314. old.]

Réti János 1949-ben született Ilosván, Kárpátalján. Művészeti tanulmányait az Ungvári Iparművészeti Szakiskolában (ma: Ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Koledzs) végezte 1965 és 1969 között, ahol Berecz Vilmos és Petky Sándor festőművészek voltak a mesterei. 1974 óta vesz részt kiállításokon, festményeivel és grafikáival elismerést szerzett a kárpátaljai és magyarországi művészeti körökben.

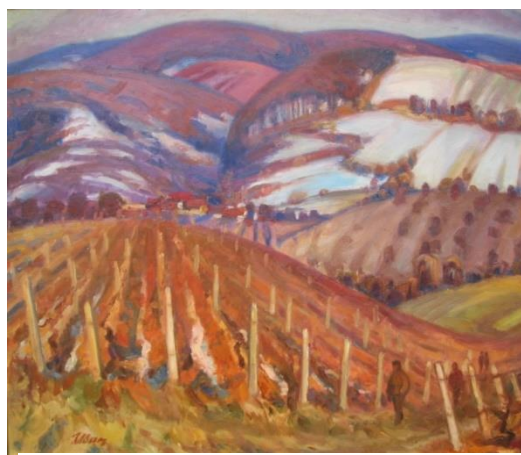

27. ábra. Réti János: Kárpátok

Réti János alkotásait a tájképfestészet iránti elkötelezettség, a lírai hangulat és a finom színkezelés jellemzi. Festményein a Kárpátalja tájai elevenednek meg, a dombok, erdők, mezők és folyók lenyűgöző látványvilágát tárva a szemünk elé. Művészete nem csupán a táj szépségét örökíti meg, de a benne rejlő spiritualitást is áthatja.

Réti János aktív tagja a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) 1990 óta, és a RIT rendezvényeinek állandó résztvevője. 2007-ben alapító tagja és társelnöke lett a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének, amelynek célja a kárpátaljai magyar művészek támogatása és népszerűsítése.⁴¹

Ambrus Iván önképző festő, aki mesterei között tartja számon Glück Gábort, Koczka Andrást és Soltész Zoltánt. Kárpátaljai művésztelepeken tevékenykedett, többek között Miskolcon, Bogácson, Vaján és Nyíregyházán. Alapító tagja a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészeti Révész Imre Társaságnak, és 1993 óta a Magyar Képző- és Iparművészeti Társaság tagja. Ungváron él és dolgozik, temperával és akvarellal készít tájképeket, interiőröket, csendéleteket és figurális kompozíciókat. Első egyéni kiállítását Ungváron tartotta 1962-ben, és csoportos kiállításokon is szerepelt, például Munkácson, Budapesten, Miskolcon, Kassán, Prágában, Kijevben és Moszkvában.⁴²

28. ábra. Ambrus Iván, Koratavaszi, olaj-vászon

⁴¹ Dupka György: Magyar művészet kárpátalján, Réti János élete és munkássága [307. old.]

⁴² Révész Imre Társaság honlapja, Ambrus Iván életrajza, 2018

VI. Gyakorlati tevékenység az elemi osztályokban a tájkép műfajának megismerésére

A tájkép műfaja fontos szerepet játszik a művészetekben, és lehetőséget ad a diákok számára, hogy kifejezzék magukat és kreatívan alkossanak. Az elemi osztályokban a tájkép megismerésére számos gyakorlati tevékenységet végezhetünk, amelyek segítenek a diákoknak megérteni a műfaj alapjait.

Fontos, hogy a tájkép megismerése során a diákoknak lehetőséget adjunk a szabad kifejezésre és a kreativitásra. Ne korlátozza őket a valóság hű ábrázolásra, hanem bátorítsa őket arra, hogy saját stílusukat fejlesszék ki.

Ezenkívül a tájképek tanulmányozása kiválóan alkalmas a környezeti tudatosság és a fenntarthatóság megismerésére. Beszéljünk a diákokkal a táj szépségéről és fontosságáról, és arról, hogy mit tehetünk a megóvása érdekében.

A tájkép műfajának megismerése számos előnnyel jár az elemi osztályos diákok számára. Segíti a kreativitásuk, képzelőerejük, és rajzkészségük fejlesztését. Ezenkívül a környezeti tudatosság és a fenntarthatóság iránti érdeklődésüket is felkeltheti.

A plein air festés, azaz a szabadtéri festészet, egy nagyszerű módszer arra, hogy az elemi osztályos diákok megismerkedjenek a tájkép műfajával. Ez a technika lehetővé teszi a diákok számára, hogy közvetlenül a természetben alkossanak, és megtapasztalják a fény, a színek, és a formák változását a nap folyamán. A plein air festés előnyei:

- Fejleszti a megfigyelési készséget: A szabadtéri festés során a diákoknak figyelniük kell a környezetükre, és pontosan kell ábrázolniuk a látottakat. Ez a megfigyelési készség fejlesztését segíti elő, ami fontos a rajzoláshoz és a festéshez.

- Fejleszti a kreativitást: A plein air festés lehetőséget ad a diákok számára, hogy szabadon alkossanak, és saját stílusukat fejlesszék ki. A természet szépsége és változatossága inspirálhatja a diákokat, és arra ösztönözheti őket, hogy új ötleteket próbáljanak ki.

- Fejleszti a kezűgyességet: A plein air festés során a diákoknak különböző festőeszközöket kell használniuk, és a festékanyagokkal kell dolgozniuk. Ez a kezűgyesség fejlesztését segíti elő, ami fontos a rajzoláshoz és a festéshez.

- Fejleszti a környezeti tudatosságot: A szabadtéri festés során a diákok közvetlenül kapcsolatba kerülnek a természettel. Ez a környezeti tudatosság fejlesztését segíti elő, és arra ösztönözheti a diákokat, hogy óvják a környezetet.

Hogyan végezzünk plein air festést az elemi osztályokban:

- Válasszunk ki egy megfelelő helyszínt: A helyszín kiválasztásakor fontos figyelembe venni a diákok életkorát és képességeit.

- Biztosítsunk megfelelő felszerelést: A diákoknak szüksége lesz festékekre, ecsetekre, és más eszközökre. Fontos, hogy a felszerelés könnyen hordozható legyen, hogy a diákok magukkal vihessék a helyszínre.

- Adjunk világos utasításokat: Mielőtt a diákok elkezdenék alkotni, fontos, hogy világos utasításokat adjon nekik. Beszéljünk a kompozícióról, a perspektíváról, a színekről, és a festési technikákról.

- Bátorítsuk a kísérletezést: A plein air festés során a diákoknak lehetőséget kell adni a kísérletezésre és a saját stílusuk kifejlesztésére. Ne korlátozza őket a valóságghú ábrázolásra, hanem bátorítsa őket arra, hogy szabadon alkossanak.

- Tartson kiállítást a diákok munkáiból: A plein air festés befejezése után érdemes kiállítást szervezni a diákok munkáiból. Ez a diákok számára nagyszerű lehetőséget ad arra, hogy megmutassák a tehetségüket, és büszkélkedjenek a munkájukkal.

Kreatív kaland a természetben

Múlt évben tavasz végén egy izgalmas plein air foglalkozást tartottam 2. osztályos diákoknak, ahol a természetben, a szabadban alkottunk. A foglalkozás célja a tájkép ábrázolásának elsajátítása volt egyszerű technikával, színes ceruza segítségével. A diákok feladata egy fa ábrázolása volt, figyelembe véve az árnyékokat, a fény esését és az arányokat.

29. ábra. A plein air módszerrel elkészített festmények bemutatása

A foglalkozás elején kimentünk az udvarra, és mindenki kiválasztott egy fát, amit lerajzolni kívánt. Fontos volt, hogy a diákok olyan fát válasszanak, ami tetszik nekik, és ami inspirálja őket. Ezután beszélgettünk a fákról, a részeikről, és arról, hogy hogyan változnak a színek a nap folyamán. Megfigyeltük a napfény játékát a leveleken, a törzsön, és a földön.

30. ábra Példa bemutatása a kívánt végeredményről

Ezt követően a diákok megkapták a szükséges eszközöket: színes ceruzákat, papírt, és radírt. Elmagyaráztam nekik, hogyan kell a ceruzákat használni a különböző színek és árnyalatok ábrázolásához. Bemutattam nekik, hogyan kell rajzolni a fa törzsét, a leveleket, és az ágakat. Fontos volt, hogy a diákok szabadon alkothassanak, és saját stílusukat fejlesszék ki.

A foglalkozás során a diákok lelkesen rajzoltak, és élvezték a szabadtéri alkotást. Sokan kreatív ötletekkel rukkoltak elő, és gyönyörű faábrázolásokat készítettek. A foglalkozás végén kiállítottuk a diákok munkáit, és büszkén mutatták meg egymásnak a műalkotásaikat.

31. ábra. Az elkészült kis erdő

A plein air festés egy nagyszerű módja annak, hogy a diákok megismerkedjenek a természettel és a művészettel. Ez a technika fejleszti a diákok megfigyelési készségét, kreativitását, és kezűgyességét. Ezen kívül a plein air festés remek lehetőséget ad a diákok számára, hogy szabadon alkothassanak és önmagukat fejezzék ki.

A 2. osztályos diákokkal tartott plein air foglalkozás nagyon sikeres volt. A diákok élvezték a festést, és sokat tanultak a fákról és a tájképfestészetéről. Bízom benne, hogy ez a foglalkozás inspirálta őket a további művészeti alkotásra.

Észrevételeim közé tartozik az, hogy nagyon felkészültnek kell lenni egy foglalkozás levezetéséhez. Gondolok itt felszerelésre és a tevékenység lebonyolítására. Határozott és pontos utasítások szükségesek ahhoz, hogy jól működjön a munka és a felmerülő kérdések ne vegyék el az időt. Fontos, hogy mutassunk egy kész példát, és előttük is készítsünk el egy változatot. Nem vesz ennél a munkánál sok időt ez igénybe, viszont annál szükségesebb lépés véleményem szerint.

Az ismeretanyagot egy összeszedett bevezető szöveg alkotta, valamint kinyomtatott szemléltető példákval ebben az ábrázolásmódban, és Kárpátaljai művészeket is mutattam munka közben. Valamint saját elkészített példával is készültem számukra. A foglalkozás elején pár percet áldoztam arra, hogy részletesen megfigyeljük a lerajzolni, ábrázolni kívánt elemet.

*Hegyek a színek mélységében: Kollázs alkotás
2. osztályosokkal a Papi Gimnáziumban*

Idén tartottam egy plein air foglalkozást 2. osztályos diákokkal, a Papi Gimnáziumban, ahol a természetből inspirálódva hegyvonulatokat ábrázoltak kollázs technikával színes lapok segítségével. A foglalkozás célja a tájkép ábrázolásának elsajátítása volt kreatív és játékos módon, a színek mélységének és elhelyezésének érzékeltetésével.

32. ábra. Munka közben

A foglalkozás elején kimentünk az udvarra és megfigyeltük a távoli Kárpátokat. A diákok kiválasztották a hegyvonulatot, amit le akartak kollázsozni. Fontos volt, hogy olyan hegyvonulatot válasszanak, ami tetszik nekik, és ami inspirálja őket. Ezután beszéltünk a hegyekről, a formáikról, a színeikről, és arról, hogy hogyan változnak a színek a távolsággal. Megfigyeltük a hegyek árnyalatait a napfényben, és azt, hogy hogyan tűnnek egyre kékebbnek, minél távolabb vannak.

Ezt követően a diákok megkapták a szükséges eszközöket: színes lapokat, ollót, ragasztót, és színes ceruzát. Elmagyaráztam nekik, hogyan kell a színes vágni, hogy különböző formákat és árnyalatokat alakítsanak ki. Bemutattam nekik, hogyan kell a lapokat rétegezni a rajzlapon, hogy érzékeltessék a hegyek mélységét és távolságát. Fontos volt, hogy a diákok szabadon alkothassanak, és saját ötleteiket valósítsák meg.

A foglalkozás során a diákok lelkesen kollázsoztak, és élvezték a kreatív alkotást. Sokan ötletes kompozíciókat hoztak létre, és gyönyörű hegyvonulatokat ábrázoltak a színes lapok segítségével. A foglalkozás végén kiállítottuk a diákok munkáit, és büszkén mutatták meg egymásnak a műalkotásaikat.

33. ábra, Az elkészült hegyvonulat

A kollázs alkotás egy nagyszerű módja annak, hogy a diákok megismerkedjenek a tájkép ábrázolásával és a színek használatával. Ez a technika fejleszti a diákok kreativitását, kézügyességét, és térbeli érzékelését. Ezenkívül a kollázs alkotás remek lehetőséget ad a diákok számára, hogy szabadon alkothassanak és önmagukat fejezzék ki.

A 2. osztályos diákokkal tartott plein air foglalkozás nagyon sikeres volt. A diákok sikeresen végezték el a feladatot, és sokat tanultak a hegyekről, a tájképfestészetéről, és a színek használatáról. Bízom benne, hogy ez a foglalkozás inspirálta őket a további művészeti alkotásra.

A Papi Gimnáziumban a gyerekek nagyon ügyesek és aktívak voltak, bár a feladatok nehézség szerint változtak osztályonként, megállapítható, hogy ez az osztály nagyon önálló és kreatív. A rajzok, amelyekkel kiegészítettük a munkákat, mind önállóan készültek el. Kérdések nem merültek fel a munka elvégzése közben. Az ismeretanyagot power point előadás bővítette, amely minden osztályban azonos volt, tartalmazott általános információkat, Kárpátaljai alkotókat munka közben, és elkészült munkáikat, tartalmazott még részletes ismertetést, a saját munkám bemutatását és szemléltetőket. Az ismeretanyag átadásánál mind nagyon figyelmesek

voltak véleményem szerint ennek is lehet köszönni azt, hogy önállóan tudták elvégezni a munkát.

Hegyek a színek mélységében: Térbeli alkotás 3. osztályosokkal a Somi Gimnáziumban

A Somi Gimnázium 3. osztályos diákjaival egy izgalmas plein air foglalkozást vezettem le, ahol a természetből inspirálódva hegyvonulatokat ábrázoltak színes lapokból készített térbeli ábrázolás segítségével. A foglalkozás célja a tájkép ábrázolásának elsajátítása volt kreatív és játékos módon, a színek mélységének és elhelyezésének érzékeltetésével.

34. ábra. Ismeretanyag bemutatása

A foglalkozás elején kimentünk az iskola udvarára, és megfigyeltük élőben a hegyvonulatokat. Ezután beszélünk a hegyekről, a formáikról, a színeikről, és arról, hogy hogyan változnak a színek a távolsággal. Megfigyeltük a hegyek árnyalatait a napfényben, és azt, hogy hogyan tűnnek egyre kékebbnek, minél távolabb vannak.

Ezt követően a diákok megkapták a szükséges eszközöket: színes lapokat, ollót, ragasztót, és színes ceruzát. Elmagyaráztam nekik, hogyan kell a színes lapokat vágni, hogy különböző formákat és árnyalatokat alakítsanak ki. Bemutattam nekik, hogyan kell a lapokat rétegezni a rajzlapon, hogy érzékeltessék a hegyek mélységét és távolságát. Fontos volt, hogy a diákok szabadon alkothassanak, és saját ötleteiket valósítsák meg.

35. ábra. Munka közben

A foglalkozás során a diákok lelkesen applikáltak, és élvezték a kreatív alkotást. Gyönyörű hegyvonulatokat ábrázoltak a színes lapok segítségével, a munkát kiegészítették rajzzal is, ami egy festőt és virágokat ábrázolt, valamint kiegészítették még felhőkkel és havat is ábrázoltak fehér papírral a hegycsúcsokra. A foglalkozás végén kiállítottuk a diákok munkáit az iskolai folyosón, és büszkén mutatták meg egymásnak a műalkotásaikat.

Aktívak és ügyesek voltak. Az ötből két gyerek kicsit lassabb volt, de annál precízebb. Itt több kérdés hangzott el, mint másodikban, de ezt azzal magyaráznám, hogy nehezebb volt a feladat, és több mindennek kellett beleférnie ugyanannyi idő alatt. Az ismeretanyag ugyan az volt, mint másodikban, viszont ide is saját elkészített munkát hoztam.

A Somi Gimnázium 3. osztályos diákjaival tartott plein air foglalkozás nagyon sikeres volt. A diákok élvezték az applikálást, és sokat tanultak a hegyekről, a tájképfestészetéről, és a színek használatáról.

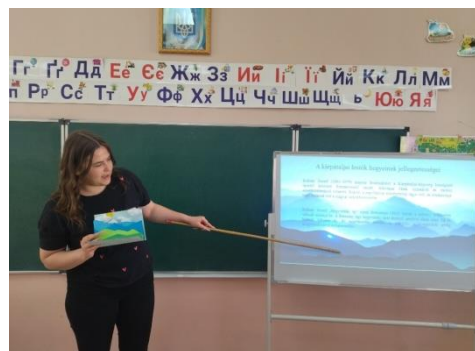

36. ábra. Az elkészült munkák

Hegyek a színek mélységében: Térbeli alkotás 4. osztályosokkal a Hetyeni Elemi Iskolában

A Hetyeni Elemi Iskola 4. osztályos diákjaival egy izgalmas, két részes plein air foglalkozást vezettem le, ahol a természetből inspirálódva hegyvonulatokat ábrázoltak színes lapokból készített applikációk segítségével, majd ezt kiegészítették gyurma figurákkal, vatta felhőkkel, gyurma nappal és rajzzal. Azért két részben vezettem le, mivel ezt a sok feladatot nem volt lehetséges egy 40 perces tanóra alatt elvégezni. A foglalkozás célja a tájkép ábrázolásának elsajátítása volt kreatív és játékos módon, a színek mélységének és elhelyezésének érzékeltetésével, kiegészítve a térbeli megjelenítést.

Kimentünk az iskola udvarára, és a diákokkal megfigyeltük a hegyvonulatokat. Beszéltünk a hegyekről, a formáikról, a színeikről, és arról, hogy

37. ábra Az ismeretanyag bemutatása

hogy változnak a színek a távolsággal. A diákok megkapták a szükséges eszközöket: színes lapokat, ollót, ragasztót, és egy rajzlapot. Elmagyaráztam nekik, hogyan kell a színes lapokat vágni, hogy különböző formákat és árnyalatokat alakítsanak ki. Bemutattam nekik, hogyan kell a lapokat rétegezni az alapon, hogy érzékeltessék a hegyek mélységét és távolságát. A diákok lelkesen applikáltak, és élvezték a kreatív alkotást.

A második foglalkozás során, amely egy technika órán lett kivitelezve elkészítették gyurmából a pászort és a nyájat, a napot, a vatta felhőket, és a rajzot a munkára. A foglalkozás végén összeállították a két foglalkozás alatt elkészített elemeket, és a diákok büszkén mutatták meg egymásnak a befejezett műalkotásaikat.

A negyedik osztályos diákok nagyon ügyesen végezték el a feladatokat, lelkesen álltak hozzá, és nagyon várták, hogy elkészüljön a végeredmény, mivel már az elején nagyon megtetszett nekik az általam elkészített példa. Figyelmesekek voltak, nem merült fel sok kérdés.

Ez a két részes foglalkozás remek lehetőséget adott a diákok számára, hogy kibontakoztassák kreativitásukat, és különböző technikákat kombinálva hozzanak létre egyedi tájképeket. A színes lapokból készült applikációk, a gyurma figurák, a vatta felhők, a gyurma napocskák, és a rajzok harmonikus egységet alkottak, és érzékelték a hegyvonulatok mélységét és távolságát. A diákok sokat tanultak a tájképfestészetéről, a színek használatáról, és a térbeli ábrázolásról.

38. ábra. Munka közben

39. ábra. Az elkészült alkotások kiállítása

Összegzés

A szakdolgozatom legfőbb célja az volt, hogy összegyűjtssem a legfontosabb tudni valókat a témához kapcsolódóan, és ez által új ismeretre tegeyek szert. Részletesen megvizsgáltam minden területet. Sok új információval gazdagodtam, a munka elkészítésével. Nagyon tetszik a témában az, hogy milyen sokrétű, így tágabb kutatási terület állt rendelkezésemre. A táj, mint jelenség nap mint nap élénk tárul, amikor kinézünk az ablakon láthatjuk a távoli Kárpátok hegycsúcsait és magaslatait. Folyton rádöbbenek, mennyire szerencsés vagyok, hogy ilyen gyönyörű helyen élhetek, mint Kárpátalja. A fények és a színek játéka, amelyet a plein air módszer örökít meg- utánozhatatlan, egy műtermi alkotás sosem tudná átadni.

A munka hat fejezetre tagolható, amelyekben logikailag követik egymást az alpontok, és egymásra épülve adnak egy átfogó képet a témáról. A hatodik részben a gyakorlati feladatom látható, amely jó élmény volt számomra. A plein air módszer alkalmazásával 2., 3., 4. osztályos tanulókkal elkészítettünk egy szabadban inspirálódott munkát, amely a hegyábrázolásra épül. A különböző osztályokban más nehézségi szintű feladattal készültem. Második osztályban egy kollázst készítették el, amelyre rajz került, a harmadik osztályban már egy térbeli a munka készült el, amelyen rajz is szerepelt, negyedikben pedig a harmadikhoz hasonló munka készült viszont a rajz mellett szerepeltek még gyurmából készült elemek. Az ismeretanyagot power point előadás formájában, szemléltető formájában és egy saját magam által elkészített változat bemutatása adta. A feladat levezetése nagyban fejlesztette a szervezési is időbeosztási készségeimet.

A plein air módszer alkalmazása az oktatásban segít a diákoknak, hogy független gondolkodókká váljanak. Saját döntéseket kell hozniuk a helyszín kiválasztása, az ábrázolandó elemek kiválasztása és az alkalmazandó művészeti technikák kiválasztása kapcsán. Ez segít a nekik abban, hogy függetlenül gondolkodjanak és önállóan dolgozzanak.

Összességében, a plein air módszer bevezetése az oktatásba lehetővé teszi a diákok számára, hogy a művészet segítségével új környezetet fedezzenek fel, fejlesszék kreativitásukat és önkifejezési készségüket, valamint javítsák megfigyelőképességüket és önálló gondolkodásukat. Emellett a szabadban való alkotásnak pozitív hatása lehet a diákok mentális egészségére is, hiszen a természetben való tartózkodás és alkotás segít a stressz csökkentésében és az érzelmi kiegyensúlyozottság elérésében.

Резюме

Основна мета моєї кваліфікаційної роботи полягала в тому, щоб зібрати найважливіші речі, які потрібно знати, пов'язані з темою, і таким чином отримати нові знання. Я детально оглянув усі напрямки. Готуючи роботу, я отримав багато нової інформації. Що мені дуже подобається в моїй темі, так це те, наскільки різноманітне і, отже, ширше поле досліджень було доступне для мене. Пейзаж як явище відкривається перед нами щодня, коли ми дивимося у вікно, ми бачимо гірські вершини та височини далеких Карпат. Постійно дивуюся, як мені пощастило жити в такому прекрасному місці, як Закарпаття. Гра світла та кольорів, яку увічнеє метод пленеру, неповторна, студійна робота ніколи не могла б цього передати.

Роботу можна розділити на шість розділів, у яких підрозділи логічно йдуть один за одним і спираються один на одного, щоб дати вичерпну картину моєї теми. У шостій частині ви можете побачити моє практичне завдання, яке стало для мене хорошим досвідом. Методом пленеру ми з учнями 2, 3, 4 класів створили роботу на природі, в основу якої покладено зображення гір. У різних класах я готувала завдання різного рівня складності. У другому класі робили колаж, на якому був доданий малюнок, у третьому класі виконували просторову роботу, яка включала малюнок, а в четвертому класі була виконана робота, подібна до третьої, але в крім малювання, була також аплікація з пластиліну та інших матеріалів. Навчальний матеріал подано у вигляді презентації power point, ілюстрації та презентації підготовленого мною варіанту. Виконання завдання значно покращило мої організаційні навички та навички управління часом.

Використання методу пленеру в навчанні допомагає учням стати незалежними мислителями. Вони повинні приймати власні рішення щодо вибору місця, вибору елементів для зображення та вибору художніх технік для використання. Це допомагає їм мислити самостійно та працювати самостійно.

Загалом впровадження методу пленеру в освіту дозволяє учням досліджувати нове середовище через мистецтво, розвивати творчі здібності та самовираження, покращувати свою спостережливість і незалежність мислення. Крім того, творчість на свіжому повітрі також може позитивно вплинути на психічне здоров'я учнів, адже перебування на природі та творчість сприяє зниженню стресу та досягненню емоційної рівноваги.

Felhasznált irodalom

21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció Sulinet Tudásbázis 2008.

Letöltés helye: <https://www.sulinet.hu/tovabban/felveteli/ttkuj/22het/muvtori/muvtori22.html>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 11.]

A.F. Dmitrenko, N.A. Fjodorova, E.V. Kuznyecova, O.F. Petrova: Az orosz művészet mesterei Gondolat–Raduga Kiadó, Budapest–Moszkva, 1985

Brovdi art, "ZakarpátArt - oktatási, nem kereskedelmi médiaprojekt", 2017-2018

Letöltés helye : <https://zakarpat.brovdi.art/>

[Letöltés ideje: 2024. 02. 15.]

Dubka György: Magyar művészet kárpátalján, Intermix kiadó, Budapest 2012

Letöltés helye: https://kmmi.org.ua/uploads/attachments/books/bookspdf/223_muveszet_

[Letöltés ideje: 2024. 03. 03.]

Egyetemes művészettörténet, Park Könyvkiadó, Budapest., 2003

Letöltés helye: <https://mek.oszk.hu/01400/01448/html/hatter.htm>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 22.]

Ernest H. Gombrich A művészet története Gondolat kiadó, Budapest 1978

Kenyeres Ágnes: Magyar életrajzi lexikon, Budapest

Letöltés helye : <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC09006/09484.htm>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 10.]

Krén Emil, Max Dániel: Képzőművészet Magyarországon, A kezdetektől a XX. század közepéig., dr. Szinyei Merse Anna: Magyar tájképfestészet (1800-1945)

Letöltés helye: <https://www.hung-art.hu/vezetes/tajkepek/index.html>

[Letöltés ideje: 2023. 02. 10.]

Kürti Katalin: Boksay József élete és munkássága, Artportal

Letöltés helye: <https://artportal.hu/lexikon-muvesz/boksay-jozsef-393/>

[Letöltés ideje: 2023. 05. 02.]

Nagy Árpád: Magas Tatra Infó, Csontvári és a Tatra Hír 2011.

Letöltés helye: <https://www.magas-tatra.info/2011/11/csontvary-es-tatra.html/>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 25.]

Nemzetközi Köznevelési Portál: Művészeti ágak, műnemek, műfajok

Letöltés helye: https://www.nkp.hu/tankonyv/kommunikacio_magyar_9/lecke_04_018

[Letöltés ideje: 2023. 02. 10.]

Nyelv és tudomány Festők a történelem nyomában, Csontváry, 2013.

Letöltés helye: <https://www.nyest.hu/renhirek/festok-a-tortenelem-nyomaban/>

[Letöltés ideje: 2023. 04. 07.]

Perlmutter Izsák: Korszerű jegyzetek, (Művészet c. folyóirat, 1904. II. szám.)

Letöltés helye: <https://adt.arcanum.com/hu/collection/Muveszet/>

[Letöltés ideje: 2023. 04. 01.]

Révész Imre Társaság honlapja, Ambrus Iván életrajza, 2018

Letöltés helye: <https://reveszimretarsasag.hu/hu/alkoto/6/ivan-ambrus>

[Letöltés ideje: 2024. 03.03.]

Révy Orsolya: Kultúra .hu Archív / 2018.

Letöltés helye: <https://kultura.hu/edouard-manet-szinek/>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 23.]

Richard Verdi: Nicolas-Poussin élete, Britannika

Letöltés helye: <https://www.britannica.com/biography/Nicolas-Poussin>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 18.]

Sebestyén Ágnes: A nagybányai művésztelep története, A Hollósy-kör Münchenben

Letöltés helye: <https://www.hung-art.hu/vezetes/nagybany/01.html>

[Letöltés ideje: 2023. 04. 30.]

Werner Hofmann: Caspar David Friedrich Természeti valóság és művészi igazság München 2000,

Letöltés helye: https://www.kunstkopie.de/a/caspar_david_friedrich.html

[Letöltés ideje: 2023. 03. 05.]

Zádor Anna, Genthon István: Művészeti lexikon IV. (R–Z). 3. kiad. Budapest: 1983.

Realizmus

Letöltés helye: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/zador-anna-genthon-istvan-szerk-muveszeti-lexikon-4-kot-r-z-1968/?pg=400&layout=s>

[Letöltés ideje: 2023. 03. 22.]

Képjegyzék

1. ábra Ligeti Antal Romantikus táj várrommal, 1860

Letöltés helye: <https://www.alamy.com/stock-photo/antal-ligeti-art.html?sortBy=relevant>

[Letöltés ideje: 2023.02.16.]

2. ábra Claude Lorren: Reggel

Letöltés helye: <https://hu.painting-planet.com/reggel-claude-lorren/>

[Letöltés ideje: 2023.02.16.]

3. ábra Nicolas Poussin: Tavasz

Letöltés helye: <https://www.cineclubdecaen.com/peinture/peintres/poussin/printemps.htm>

[Letöltés ideje: 2023.03.11.]

4. ábra A Lordok és Alsóházak felgyújtása, 1834 (olaj, vászon)

Letöltés helye: <https://www.clevelandart.org/art/1942.647>

[Letöltés ideje: 2023.03.11.]

5. ábra Ivan K. Ajvazovszij: Hajó a viharos tengeren

Letöltés helye: <https://blog.galeriasavaria.hu/lenyugozoen-elethu-tengerabrazolasok-a-19-szazadi-festotol/>

[Letöltés ideje: 2023.03.20.]

6. ábra Caspar David Friederich: Vándor a köd felett, 1818

Letöltés helye: <http://www.okosmozi.hu/festmenyek/vandor>

[Letöltés ideje: 2023.03.20.]

7. ábra Mednyánszky László; Erdőszélen

Letöltés helye: <http://www.magyarvagyok.hu/galeria/hiressegek/466-Mednyanszky-Laszlo/9115-Erdo-szelen-Tabor.html>

[Letöltés ideje: 2023.03.016.]

8. ábra Gustav Courbet ,Sziklás táj,1872

Letöltés helye: <https://mng.hu/mutargyak/sziklas-taj/>

[Letöltés ideje: 2023.03.25.]

9. ábra Dante Gabriel Rossetti, A nappali álom 1880;

https://www.hopkinscollection.com/greetingcards/prod_3533741-Dante-Gabriel-Rossetti-The-Daydream-1880-detail.html

[Letöltés ideje: 2023.03.25.]

10. ábra. Édouard Manet, Ebéd a fűvön, 1863

Letöltés helye: <https://www.wikiart.org/en/edouard-manet/the-luncheon-on-the-grass-1863>

[Letöltés ideje: 2023.03.25.]

- 11. ábra.** Édouard Manet A longchampi lóverseny, 1865
<https://www.worthpoint.com/worthopedia/edouard-manet-lithograph-races-1866-173019638>
[Letöltés ideje: 2023.03.30.]
- 12 ábra.** Claude Monet, A napkelte impressziója, 1872
Letöltés helye: <https://cultura.hu/kultura/monet-rogzitve/>
[Letöltés ideje: 2023.03.30.]
- 13. ábra** Camille Corot; Olasz pásztor 1847
Letöltés helye: <https://www.meisterdrucke.at/k%C3%BCnstler/Jean-Baptiste-Camille-Corot.html>
[Letöltés ideje: 2023.04.10.]
- 14. ábra.** Csontváry Kosztka Tivadar; Nagy Tarpatak völgye a Tátrában
Letöltés helye: <https://www.magas-tatra.info/2013/07/160-evvel-ezelott-szuletett-csontvary.html>
[Letöltés ideje: 2023.04.10.]
- 15. ábra.** Hokusai; Fuji-hegy 1760-1849 MAPPA A Fuji harminchat látképe2019.07.23
Letöltés helye: <https://mappatea.com/urban/a-fuji-harminchat-latkepe-hokusai/>
[Letöltés ideje: 2023.03.30.]
- 16 .ábra** Hollósy Simon Huszt vára, 1896
Letöltés helye: <https://www.hung-art.hu/frames.html?/magyar/h/hollosy/muvek/1880-89/huszt.html>
[Letöltés ideje: 2023.03.30.]
- 17. ábra** Ferenczy Károly: Hegyi beszéd- 1896 (olaj vászon) Képzőművészet MagyarországonLetöltés helye: https://www.hung-art.hu/frames.html?/magyar/f/ferenc_k/muvek/2/feren204.html
[Letöltés ideje: 2023.04.15.]
- 18. ábra.** Ivanyij Grünvald Béla - Az itatás
Letöltés helye: http://www.revert.hu/muvesz/grafika/ivanyi_grunwald_bela/1
[Letöltés ideje: 2023.04.15.]
- 19. ábra.** Boksay József: Lányok a polonyában 1947
Letöltés helye: https://www.kieselbach.hu/alkotas/boksay-jozsef_patakpart-a-karpatok-alatt
[Letöltés ideje: 2023.04.30.]
- 20. ábra** Erdélyi Béla, Folyóparti táj
Letöltés helye: https://bdk.blog.hu/2006/05/25/115_eve_szuletett_erdelyi_bela
[Letöltés ideje: 2024.03.03.]
- 21. ábra.** Erfán Ferenc: Szepes vára 2009

Letöltés helye: <https://mmakademia.hu/alkotas/-/record/MMAA65815>

[Letöltés ideje: 2024.03.03.]

22. ábra. Kassai Anton: Tátra

Letöltés helye: <https://zakarpat.brovdi.art/khudozhnyky/klasyky-zakarpatskoi-shkoly/kashshaj-anton#parentHorizontalTab1>

[Letöltés ideje: 2024.03.05.]

23. ábra Monajló Fedir: Kárpátok

Letöltés helye: <https://zakarpat.brovdi.art/khudozhnyky/klasyky-zakarpatskoi-shkoly/manajlo-fedir#parentHorizontalTab5>

[Letöltés ideje: 2024.03.05.]

24. ábra Monajló Fedir: Tavasz a Kárpátokban

Letöltés helye: <https://zakarpat.brovdi.art/khudozhnyky/klasyky-zakarpatskoi-shkoly/manajlo-fedir#parentHorizontalTab5>

[Letöltés ideje: 2024.03.06.]

25. ábra. Sütő János: Tengeri Szem. Kárpátok

Letöltés helye: <https://karpatalja.ma/kultura/kulturalis-hirek/elhunyt-suto-janos-festomuvesz/>

[Letöltés ideje: 2024.03.07.]

26. ábra. Soltész Zoltán: Nyár, falusi táj

Letöltés helye: https://kmmi.org.ua/uploads/attachments/books/books-pdf/223_muveszet_karpataljan.pdf

[Letöltés ideje: 2024.03.07.]

27. ábra. Réti János: Kárpátok

Letöltés helye: <https://zakarpat.brovdi.art/khudozhnyky/myttsi-zakarpatia/yanosh-rejti#parentHorizontalTab1>

[Letöltés ideje: 2024.03.08.]

28. ábra. Ambrus Iván, Koratavasz, olaj-vászon

Letöltés helye: https://www.kieselbach.hu/artist/ambrus_-ivan_7103

[Letöltés ideje: 2024.03.10.]

Saját fényképek

29. ábra. A plein air módszerrel elkészített festmények bemutatása

30. ábra Példa bemutatása a kívánt végeredményről

31. ábra. Az elkészült kis erdő

32. ábra. Munka közben

33. ábra. Az elkészült hegyvonulat

34. ábra. Ismeretanyag bemutatása

- 35. ábra.** Munka közben
- 36. ábra.** Az elkészült munkák
- 37. ábra.** Az ismeretanyag bemutatása
- 38. ábra.** Munka közben
- 39. ábra.** Az elkészült alkotások kiállítása

Óravázlatok

Elemi iskola, 2. osztály Korcsoport: 7-8 év	1.
A plein air ábrázolási módszer bemutatása és gyakorlása elemi osztályos tanulókkal	
HELYSZÍN: Hetenyi Elemi Iskola	
CÉL <i>- Az oktatási nevelési céloom a gyakorlattal az, hogy bővítsem a tanulók tudását a módszer használatára vonatkozólag</i> <i>- Művészeti fejlődés</i> <i>- Ismeretszerzés</i> <i>- Fejlesszék a megfigyelőképességüket és a kéz ügyességüket</i> <i>- Fejlesszék a kreatív gondolkodásukat és a művészi kifejezőkészségüket</i> <i>- Önbizalmat szerezzenek a művészi önkifejezésben</i>	
TÉMA <i>A plein air kifejezés franciául szabad levegőt jelent, a plein air módszer pedig a szabadtéri festés gyakorlatát takarja. A 19. században az impresszionisták tették igazán népszerűvé ezt a művészeti stílust, de már jóval korábban is alkalmazták. A plein air módszer lényege: A festő a szabadban, természetes fényviszonyok mellett alkot. A cél a környezet valóság-hű ábrázolása, a fény és az árnyék játékának, a színek vibrálásának visszaadása. A plein air festészet gyors reagálást és rövid időn belüli befejezést igényel, hiszen a fényviszonyok folyamatosan változnak.</i>	
FELADAT <i>Válasszatok ki tetszés szerint egy fát az iskola udvarának területén. Helyezzétek a székeket kellő távolságra a fáktól annak érdekében, hogy kellően látszódjanak a megfigyelni kívánt elemek. Feladat leírása ahogy elhangzik: kiosztom számotokra a papírt, mindenkinek egyforma, A5 méretben. Válasszatok ki a feladathoz kellő színeket. Helyezzétek a kis táblát az öletekbe rá a papírt és kezdődhet a rajzolás. Nincsenek rossz vonalak, nem használunk radírt. Figyeljétek meg jól az árnyékokat, fényes részeken citromsárgát, sötéteknél kéket viszünk a zöld alapba. Pirossal rajzoljuk a törzset, ügyeljünk hogy a vonalak függőlegesen legyenek ábrázolva, itt a fény és árnyék ábrázolása ugyanazokkal a színekkel történik, ami a lombnál megfigyelhető. A fa formájának átadására ügyeljünk oda, valamint az árnyékokra is, azt is kékekkel ábrázoljuk. A napszak figyelembe vétele által meg tudjuk állapítani az árnyék élességét és nagyságát, valamint esését.</i>	
IDŐBEOSZTÁS <i>00:00 - 05:00 - Órai ráhangolódás, összekészülődés a kinti plein air munkákhoz</i> <i>05:00 - 10:00 - Megfigyelések a szabadban a fák lombkoronájának színeiről</i> <i>10:00 - 30:00 – Lombkorona megalkotása, színes ceruzákkal</i> <i>30:00 – 35:00 – Elkészült munkák értékelése</i> <i>35:00 – 40:00 – Visszatérés a tantermekbe és elpakolás</i>	
ÉRTÉKELÉS <i>A diákok munkáját a következő kritériumok alapján lehet értékelni:</i> <i>Kreativitás és ötletesség</i> <i>Művészi technikai készségek</i> <i>Önkifejezés és egyéni stílus</i>	

TANÁR

A plein air festési módszer elemzése, kialakulása, főbb alakjai, festői. A módszer kivitelezésének megfigyelése, elsajátítása.

FELTÉTELEK

Az óra megtartásához szükséges feltételek: helyszínt tekintve az iskola udvara, eszközöket tekintve papír, színesceruza, tábla, használati tárgyat tekintve pedig szék.

<p align="center">Elemi iskola, 2. osztály Korcsoport: 7-8 év</p>	<p align="center">2.</p>
<p align="center">Foglalkozásterv a plein-air ábrázolási módszerre épülve</p>	
<p>HELYSZÍN: Papi Gimnázium</p>	
<p>CÉL - Fejlesszék a megfigyelőképességüket és a kézügyességüket - Fejlesszék a kreatív gondolkodásukat és a művészi kifejezőkészségüket - Önbizalmat szerezzenek a művészi önkifejezésben</p>	
<p>TÉMA <i>A plein-air ábrázolási módszer, más néven szabadtéri festészet, rendkívül értékes eszköz lehet az elemi iskoláskorú gyermekek oktatásában. Ez a művészeti stílus számos előnnyel jár, amelyek hozzájárulnak a diákok kognitív, érzelmi, szociális és művészeti fejlődéséhez. A plein air kifejezés franciául szabad levegőt jelent, a plein air módszer pedig a szabadtéri festés gyakorlatát takarja. A 19. században az impresszionisták tették igazán népszerűvé ezt a művészeti stílust, de már jóval korábban is alkalmazták. A plein air módszer lényege: A festő a szabadban, természetes fényviszonyok mellett alkot. A cél a környezet valóságghű ábrázolása, a fény és az árnyék játékának, a színek vibrálásának visszaadása. A plein air festészet gyors reagálást és rövid időn belüli befejezést igényel, hiszen a fényviszonyok folyamatosan változnak.</i></p>	
<p>FELADAT <i>A 2. osztállyal készítünk egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképbábrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan. A pontos feladat leírása a következő: kollázs készítése különböző árnyalatú kék és zöld színből, attól függően, hogy melyik van távolabb, melyik közelebb. A feladatot alapos ismertetéssel kezdtem így minden tanuló tisztában van azzal, hogy melyik szín mikor következik és miért. A kész, megragasztott munkára pedig kerül rajz is, virágok és pásztor formájában.</i></p>	
<p>IDŐBEOSZTÁS 00:00 - 05:00 - Órai ráhangolódás, téma ismertetése 05:00 - 10:00 – Feladat ismertetése, példák, szemléltetők, előadás bemutatása 10:00 – 35:00 – Feladat elvégzése 35:00 – 40:00 – Elkészült munkák értékelése</p>	
<p>ÉRTÉKELÉS <i>A diákok munkáját a következő kritériumok alapján lehet értékelni:</i> Kreativitás és ötletesség Művészi technikai készségek Önkifejezés és egyéni stílus</p>	
<p>TANÁR <i>A plein air festési módszer elemzése, kialakulása, főbb alakjai, festői. A módszer kivitelezésének megfigyelése, elsajátítása.</i></p>	
<p>FELTÉTELEK <i>Az óra megtartásához szükséges feltételek padok, eszközöket tekintve papír, színes ceruza ,ragasztó, olló</i></p>	

Elemi iskola, 3. osztály Korcsoport: 8-9 év	3.
Foglalkozásterv a plein-air ábrázolási módszerre épülve	
HELYSZÍN: Somi Gimnázium	
CÉL - Az oktatási nevelési célom a gyakorlattal az, hogy bővítsem a tanulók tudását a módszer használatára vonatkozólag - Fejlesszék a megfigyelőképességüket és a kéz ügyességüket - Fejlesszék a kreatív gondolkodásukat és a művészi kifejezőkészségüket - Önbizalmat szerezzenek a művészi önkifejezésben	
TÉMA <i>A plein-air ábrázolási módszer, más néven szabadtéri festészet, rendkívül értékes eszköz lehet az elemi iskolás korú gyermekek oktatásában. Ez a művészeti stílus számos előnnyel jár, amelyek hozzájárulnak a diákok kognitív, érzelmi, szociális és művészeti fejlődéséhez. A plein air kifejezés franciául szabad levegőt jelent, a plein air módszer pedig a szabadtéri festés gyakorlatát takarja. A 19. században az impresszionisták tették igazán népszerűvé ezt a művészeti stílust, de már jóval korábban is alkalmazták. A plein air módszer lényege: A festő a szabadban, természetes fényviszonyok mellett alkot. A cél a környezet valóság-hű ábrázolása, a fény és az árnyék játékának, a színek vibrálásának visszaadása. A plein air festészet gyors reagálást és rövid időn belüli befejezést igényel, hiszen a fényviszonyok folyamatosan változnak</i>	
FELADAT <i>A 3. osztállyal készítünk egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképbábrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan. A pontos feladat leírása a következő: egy térbeli ábrázolás a hegyekre vonatkozóan, ugyanazokkal a színekkel, amelyekkel a kollázs készült a második osztályban. Növeltem a nehézségi szintet a korcsoportból kifolyólag. Az elkészült, megragasztott munkákra pedig egy rajz is került, virágok és egy festő formájában.</i>	
IDŐBEOSZTÁS <i>00:00 - 05:00 - Órai ráhangolódás, téma ismertetése</i> <i>05:00 - 10:00 – Feladat ismertetése, példák, szemléltetők, előadás bemutatása</i> <i>10:00 – 35:00 – Feladat elvégzése</i> <i>35:00 – 40:00 – Elkészült munkák értékelése</i>	
ÉRTÉKEKÉLÉS <i>A diákok munkáját a következő kritériumok alapján lehet értékelni:</i> <i>Kreativitás és ötletesség</i> <i>Művészi technikai készségek</i> <i>Önkifejezés és egyéni stílus</i>	
TANÁR <i>A plein air festési módszer elemzése, kialakulása, főbb alakjai, festői. A módszer kivitelezésének megfigyelése, elsajátítása.</i>	
FELTÉTELEK <i>Az óra megtartásához szükséges eszközök: színes lap, olló, ragasztó, színes ceruza</i>	

<p align="center">Elemi iskola, 4. osztály Korcsoport: 9-10 év</p>	<p align="center">4.</p>
<p align="center">Foglalkozásterv a plein-air ábrázolási módszerre épülve</p>	
<p>HELYSZÍN: Hetenyi Elemi Iskola</p>	
<p>CÉL - Az oktatási nevelési célom a gyakorlattal az, hogy bővítsem a tanulók tudását a módszer használatára vonatkozólag - Fejlesszék a megfigyelőképességüket és a kézügyességüket - Fejlesszék a kreatív gondolkodásukat és a művészi kifejezőkészségüket - Önbizalmat szerezzenek a művészi önkifejezésben</p>	
<p>TÉMA <i>A plein air kifejezés franciául szabad levegőt jelent, a plein air módszer pedig a szabadtéri festés gyakorlatát takarja. A 19. században az impresszionisták tették igazán népszerűvé ezt a művészeti stílust, de már jóval korábban is alkalmazták. A plein air módszer lényege: A festő a szabadban, természetes fényviszonyok mellett alkot. A cél a környezet valóság-hű ábrázolása, a fény és az árnyék játékának, a színek vibrálásának visszaadása. A plein air festészet gyors reagálást és rövid időn belüli befejezést igényel, hiszen a fényviszonyok folyamatosan változnak.</i></p>	
<p>FELADAT <i>A 4. osztállyal készítünk egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképarabrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan. A pontos feladat leírása a következő: egy térbeli ábrázolás a hegyekre vonatkozóan, ugyanazokkal a színekkel, amelyekkel a kollázs készült a második osztályban, valamint a térbeli ábrázolás harmadikban. Növeltem a nehézségi szintet a korcsoportból kifolyólag. Az elkészült, megragasztott munkákra pedig rajz is került, virágok formájában, vatából pedig felhő, gyurmából készült rá pásztor és bárányok, valamint nap, de az utóbbiak a gyurmával kapcsolatos részek egy másik órán a technika órán készültek el, mivel sok időt vett igénybe a feladat elvégzése.</i></p>	
<p>IDŐBEOSZTÁS 00:00 - 05:00 - Órai ráhangolódás, téma ismertetése 05:00 - 10:00 – Feladat ismertetése, példák, szemléltetők, előadás bemutatása 10:00 – 35:00 – Feladat elvégzése 35:00 – 40:00 – Elkészült munkák értékelése</p>	
<p>ÉRTÉKELÉS <i>A diákok munkáját a következő kritériumok alapján lehet értékelni:</i> Kreativitás és ötletesség Művészi technikai készségek Önkifejezés és egyéni stílus</p>	
<p>TANÁR <i>A plein air festési módszer elemzése, kialakulása, főbb alakjai, festői. A módszer kivitelezésének megfigyelése, elsajátítása.</i></p>	
<p>FELTÉTELEK Az óra megtartásához szükséges feltételek: színes lap, olló, ragasztó, színes ceruza, vatta</p>	

<p align="center">Elemi iskola, 4. osztály Korcsoport: 9-10 év</p>	<p align="center">4.</p>
<p align="center">Pásztor és nyáj készítése gyurmából</p>	
<p>HELYSZÍN: Hetyeni Elemi Iskola</p>	
<p>CÉL - Az oktatási nevelési céloom a gyakorlattal az, hogy bővítsem a tanulók tudását a módszer használatára vonatkozólag - Fejlesszék a megfigyelőképességüket és a kézügyességüket - Fejlesszék a kreatív gondolkodásukat és a művészi kifejezőkészségüket - Önbizalmat szerezzenek a művészi önkifejezésben</p>	
<p>TÉMA A 4. osztály plein air foglalkozásának kiegészítése a pásztor és nyájának elkészítésével. A gyurmázás egy remek kreatív tevékenység, amely szórakoztató és tanulságos is lehet mind kicsik, mind nagyobbak számára. A pásztor és nyáj elkészítése gyurmából egy egyszerű, de élvezetes projekt, amely tökéletes feladat arra, hogy fejlesszék magukat a 3D modellezésben.</p>	
<p>FELADAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Válasszuk ki a gyurma színeit: A pásztorhoz barna, fekete, fehér gyurmát használhatunk. A nyájhoz feketét, fehérét. • Készítsük el a pásztor testét: Formázni kell egy golyót a pásztor fejének. Golyókat kell formázni a karoknak és a lábaknak.. Helyezzük össze a testrészeket • Készítsük el a pásztor ruháját: Nyújtsunk ki egy vékony barna gyurmát a pásztor nadrágjának. Formázzunk egy inget gyurmából. Öltöztessük fel a pásztor a ruhadarabokkal. Adjunk a pásztornak botot gyurmából, kalapot. • Készítsük el a nyájat: Formázzon kis golyókat a juhoknak gyurmából. Nyújtsunk ki vékony hengereket a lábaknak. Helyezzük össze a juhok darabjait. • Száradás: Hagyjuk a pásztor és a nyáj gyurmafiguráit teljesen megszáradni. 	
<p>IDŐBEOSZTÁS 00:00 - 05:00 - Órai ráhangolódás, téma ismertetése 05:00 - 10:00 – Feladat ismertetése, példák, szemléltetők, előadás bemutatása 10:00 – 35:00 – Feladat elvégzése 35:00 – 40:00 – Elkészült munkák értékelése</p>	
<p>ÉRTÉKELÉS A diákok munkáját a következő kritériumok alapján lehet értékelni: Kreativitás és ötletesség Művészi technikai készségek</p>	
<p>TANÁR A plein air festési módszer elemzése, kialakulása, főbb alakjai, festői. A módszer kivitelezésének megfigyelése, elsajátítása.</p>	
<p>FELTÉTELEK Az óra megtartásához szükséges feltételek: gyurma, tábla, gyurma, vágó eszköz</p>	

Beleegyező nyilatkozat

Tóth Gabriellának hívnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tanító szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája: „Tájkép műfaja a művészettörténetben; a hegyek ábrázolása hogyan jelenik meg különböző alkotók munkásságában.”

A tervezett tevékenység bemutatása: Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezethessem. Iskolai környezetben, a tanítónő felügyeletével egy Művészet tanóra keretein belül az adott 2-3-4 osztállyal készítenék el egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképábrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan.

Foglalkozás dokumentálásának formája: A foglalkozásról képeket is készítenék, a későbbi kiértékelés miatt, amelyeken igyekszem a gyerekek arcát nem mutatni.

A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Tóth Gabriella,

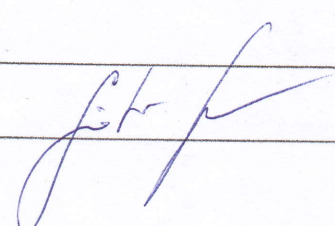
Főiskolai hallgató

Mobil: +380989620523

E-mail: toth.gabriella.b20sa@kmf.org.ua

Oktatási intézmény neve: Papi Gimnázium

Iskola címe: Papi Iskola u. 2

Iskolaigazgató neve és aláírása: SÜTŐ GÁBOR,

2024.02.29./Beregszász

Beleegyező nyilatkozat

Tóth Gabriellának hívnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tanító szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája: „*Tájkép műfaja a művészettörténetben; a hegyek ábrázolása hogyan jelenik meg különböző alkotók munkásságában.*”

A tervezett tevékenység bemutatása: Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezethessem. Iskolai környezetben, a tanítónő felügyeletével egy Művészet tanóra keretein belül az adott 2-3-4 osztállyal készítenénk el egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképábrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan.

Foglalkozás dokumentálásának formája: A foglalkozásról képeket is készítenék, a későbbi kiértékelés miatt, amelyeken igyekszem a gyerekek arcát nem mutatni.

A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Tóth Gabriella,

Főiskolai hallgató

Mobil: +380989620523

E-mail: toth.gabriella.b20sa@kmf.org.ua

Oktatási intézmény neve: Somi Gimnázium

Iskola Címe: Som, Kent út 2

Iskolaigazgató neve és aláírása: Dezider Róbert

Beleegyző nyilatkozat

Tóth Gabriellának hívnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tanító szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája: „Tájkép műfaja a művészettörténetben; a hegyek ábrázolása hogyan jelenik meg különböző alkotók munkásságában.”

A tervezett tevékenység bemutatása: Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyzésüket kérni ahhoz, hogy a szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezethessem. Iskolai környezetben, a tanítónő felügyeletével egy Művészet tanóra keretein belül az adott 2-3-4 osztállyal készítenénk el egy hegyábrázolásra épülő tevékenységet. Az órán a tájképábrázolás alapjaival foglalkozunk kárpátaljai művészekre alapozva, az a célom, hogy a gyermekek jobban megértsék a színek használatát a távolság, hegyvonulatok érzékeltetésére vonatkozóan.

Foglalkozás dokumentálásának formája: A foglalkozásról képeket is készítenék, a későbbi kiértékelés miatt, amelyeken igyekszem a gyerekek arcát nem mutatni.

A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Tóth Gabriella,

Főiskolai hallgató

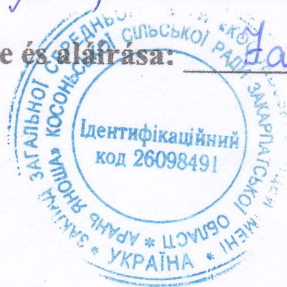
Mobil: +380989620523

E-mail: toth.gabriella.b20sa@kmf.org.ua

Oktatási intézmény neve: Hetyeni Elemi Iskola a Káronyi Arany János Líceum főintézménye

Iskola Címe: Hetyen, Iskola út 1

Iskolaigazgató neve és aláírása: Káronyi Angéla

2024.02.29./Beregszász

Звіт про перевірку схожості тексту Oxsico

Назва документа:

Tóth Gabriella.pdf

Ким подано:

Greba Ildikó

Дата перевірки:

2024-06-03 16:29:39

Дата звіту:

2024-06-03 16:38:37

Ким перевірено:

I + U + DB + P + DOI

Кількість сторінок:

42

Кількість слів:

11887

Схожість 8%	Збіг: 23 джерела	Вилучено: 0 джерела
Інтернет: 22 джерела	DOI: 0 джерела	База даних: 0 джерела
Перефразовування 1%	Кількість: 16 джерела	Перефразовано: 102 слова
Цитування 4%	Цитування: 20	Всього використано слів: 794
Включення 0%	Кількість: 1 включення	Всього використано слів: 22
Питання 0%	Замінені символи: 0	Інший сценарій: 0 слова